

ผลกระทบของการเลือกนโยบายการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการ
: กรณีศึกษา บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)

นางสาวกรรณิการ์ สุวรรณแพร์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2550

The Impact of Accounting Policies Selection on The Business Performance
: The Case Study of Banpu Public Company Limited

Miss Kannikar Suwanphare

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Business Administration
School of Management Science
Sukhothai Thammathirat Open University

2007

**The Effect of Changing Accounting Policy May Cased the Business Operation
: Case Study of Banpu Public Company Limited.**

Miss Kannikar Suwanphare

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Business Administration
School of Management Science
Sukhothai Thammathirat Open University

2007

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลกระทบของการเลือกนโยบายการบัญชีที่มีต่อผล
การดำเนินงานของกิจการ
: กรณีศึกษา บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)
ชื่อและนามสกุล นางสาวกรรณิการ์ สุวรรณแพร์
แขนงวิชา บริหารธุรกิจ
สาขาวิชา วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์กัลยาณี กิตติจิตต์

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์กัลยาณี กิตติจิตต์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์อุทัยวรรณ จรุงวิภู)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ อนุมัติให้รับการศึกษา
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ ประเสริฐศรี)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ
วันที่ เดือน พ.ศ.....

ชื่อการศึกษา คั่นคว่าอิสระ ผลกระทบของการเลือกนโยบายการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงาน

ของกิจการ : กรณีศึกษา บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)

ผู้ศึกษา นางสาวกรรณิการ์ สุวรรณแพร์

ปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตอาจารย์ที่

ปรึกษา รองศาสตราจารย์กัลยาณี กิตติจิตต์

ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การศึกษาคั่นคว่าอิสระ เรื่อง “ผลกระทบของการเลือกนโยบายการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการ : กรณีศึกษา บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษา นโยบายการบัญชีเกี่ยวกับ สินค้าคงเหลือ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และการรับรู้รายได้ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) (2) ศึกษา ผลกระทบของการเลือกนโยบายการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ระดับบริหารและระดับปฏิบัติการของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) การรวบรวมข้อมูลทำโดยใช้แบบสัมภาษณ์ประกอบการใช้ข้อมูลทุติยภูมิ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา พบว่า (1) บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) เลือกใช้นโยบายการบัญชีเกี่ยวกับ สินค้าคงเหลือ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และการรับรู้รายได้ เป็นไปตามที่มาตรฐานการบัญชี กำหนดให้เลือกปฏิบัติได้ โดยบริษัทฯ บันทึกสินค้าและที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ด้วยราคาต้นทุนในการซื้อหรือได้มารวมค่าใช้จ่ายทางตรงที่ทำให้สินค้าพร้อมขายและที่ดินอาคารและอุปกรณ์พร้อมใช้งาน บริษัทฯคำนวณค่าเสื่อมราคา ด้วยวิธีเส้นตรง บางรายการคำนวณตามอายุการใช้งานที่สอดคล้องกับประมวลรัษฎากร และบางรายการคำนวณตามอายุสัมปทานบัตร บริษัทฯรับรู้รายได้จากการขายเมื่อได้โอนกรรมสิทธิ์ไปให้ผู้ซื้อแล้ว และรับรู้รายได้ค่าบริการเมื่อมีการให้บริการสิ้นสุดหรือตามสัดส่วนของการให้บริการนั้น (2) ผลจากการเลือกใช้นโยบายการบัญชี ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) เกี่ยวกับการคำนวณค่าเสื่อมราคา ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ บางรายการที่บริษัทฯ ได้รับสัมปทานบัตรซึ่งบริษัทฯ ได้คำนวณโดยใช้อายุการใช้งานที่ยาวนานกว่าอายุสัมปทานบัตร และการคำนวณมูลค่าสินค้าสำเร็จรูปคงเหลือบางรายการที่จัดเก็บไว้ บริษัทฯยังไม่ได้รวมต้นทุนส่วนที่ทำให้สินค้าสำเร็จรูปนั้นพร้อมที่จะขายได้ ทำให้บางรายการในงบการเงินของบริษัทฯไม่ได้สะท้อนสภาพทางเศรษฐกิจที่แท้จริง ผลของการคำนวณดังกล่าวทำให้กำไรของบริษัทฯ สูงกว่าความเป็นจริง

คำสำคัญ ผลกระทบ นโยบายการบัญชี ผลการดำเนินงาน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลกระทบของการเลือกนโยบายการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการ : กรณีศึกษา บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์กัลยาณี กิตติจิตต์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้สละเวลาในการให้แนวทางข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องให้แก่ผู้ศึกษามาโดยตลอด จนเสร็จสมบูรณ์

ผู้ศึกษาขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) ที่สละเวลาในการให้สัมภาษณ์ และเอื้อเฟื้อข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษารั้งนี้ นอกจากนี้ ขอกราบขอบคุณอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้ศึกษา รวมทั้งผู้มีพระคุณทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการจัดทำรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้

กรรณิการ์ สุวรรณแพร์

ตุลาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่องที่ศึกษา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
กรอบแนวคิดการศึกษา	2
ประเด็นที่ศึกษา	3
ขอบเขตการศึกษา	3
รูปแบบและวิธีการศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)	5
มาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	18
ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	18
การเก็บรวบรวมข้อมูล	18
การวิเคราะห์ข้อมูล	20
ระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้า	20
บทที่ 4 ผลการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายการบัญชีของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)	21
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	21
ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)	23
ตอนที่ 3 นโยบายการบัญชี ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)	23
ตอนที่ 4 การปฏิบัติงานทางบัญชีของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)	26

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	30
สรุปผลการศึกษา	30
อภิปรายผล	32
ข้อเสนอแนะ	33
บรรณานุกรม	35
ภาคผนวก	36
ก โครงสร้างกลุ่มบริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)	37
ข สรุปงบการเงิน ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)	39
ค แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)	44
ง รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบแบบสัมภาษณ์	55
ประวัติผู้ศึกษา	57

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 22	22

ณ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษา.....	3

บทที่ 1

บทนำ

1.ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่องที่ศึกษา

ในการดำเนินงานในทุก ๆ ธุรกิจ ผู้บริหารกิจการมีหน้าที่ต้องจัดทำบัญชี ตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ซึ่งกำหนดให้ต้องจัดทำบัญชี และจัดให้มีผู้ทำบัญชี และกิจการจะต้องจัดทำบัญชี ตามมาตรฐานการบัญชีที่ได้กำหนดขึ้นโดยสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชราชูปถัมภ์โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดทำบัญชี คือ เพื่อบันทึกรายการค้าต่างๆ ที่เกิดขึ้นของกิจการ จำแนก และสรุปผลในรูปของงบการเงิน เพื่อให้ได้ข้อมูลทางการบัญชีไปใช้ในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆของบุคคลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารกิจการ เจ้าของกิจการ หรือบุคคลอื่น ๆ เช่น เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐบาล หรือบุคคลที่สนใจ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการจัดทำบัญชี เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ อันเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินทุกประเภทในการนำไปใช้ตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ และสามารถตอบสนองความต้องการร่วมของผู้ใช้งบการเงินส่วนใหญ่ รวมทั้งสามารถทำให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินผลการบริหารงานหรือความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารเพื่อใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งอาจรวมถึงการตัดสินใจขายหรือถือเงินลงทุนในกิจการต่อไป หรือ การตัดสินใจโยกย้ายหรือเปลี่ยนผู้บริหาร

ผู้บริหารต้องมีหลักเกณฑ์ในการเลือกปฏิบัติทางการบัญชี เนื่องจากวิธีปฏิบัติทางการบัญชีมีหลายวิธี และตัดสินใจเลือกใช้ให้เหมาะสมกับกิจการ เช่น การตีราคาสินค้าคงเหลือ การคิดค่าเสื่อมราคา การรับรู้รายได้ เป็นต้น ในการศึกษาค้นคว้าอิสระต้องการให้ผู้ใช้งบการเงินได้ทราบผลการเปลี่ยนแปลงของงบการเงิน และได้เห็นข้อเท็จจริงถึงวิธีการปฏิบัติที่มีให้เลือกหลายวิธี และหน้าที่ในการเลือกใช้นโยบายการบัญชีที่มีให้เลือกได้หลายวิธีให้เหมาะสมภายใต้มาตรฐานการบัญชีที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยการเปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงิน การเลือกใช้นโยบายการบัญชีมีความสำคัญ เพราะถ้าเลือกใช้นโยบายการบัญชีที่ต่างกันก็จะแสดงฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานที่ต่างกัน

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เป็นบริษัทที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นบริษัทที่น่าสนใจ เนื่องจากสามารถเข้าไปร่วมทุนด้วย โดยการเข้าซื้อหุ้นที่มีการเสนอขายได้ง่าย และมีหลากหลายอุตสาหกรรม เช่น กลุ่มพลังงาน กลุ่มการสื่อสาร กลุ่มเกษตร กลุ่มเหล็ก กลุ่มเหมืองแร่

เป็นต้น กลุ่มเหมืองแร่ เป็นกลุ่มบริษัทที่มีลักษณะการประกอบกิจการที่แตกต่างกับอุตสาหกรรมอื่น เพราะเป็นกลุ่มที่ประกอบกิจการจากทรัพยากรธรรมชาติซึ่งมีการสูญเสีย หรือมีระยะเวลาของการประกอบกิจการที่กำหนดค่อนข้างแน่นอน กล่าวคือมีอายุของการได้รับสัมปทานบัตร การเลือกใช้นโยบายการบัญชีน่าจะแตกต่างกับอุตสาหกรรมอื่นในบางเรื่อง เช่น นโยบายการบัญชีเกี่ยวกับสินค้านำเข้า ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และการรับรู้รายได้ เป็นต้น

บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และเป็นกิจการที่มีความน่าสนใจของประชาชนทั่วไปรวมทั้งนักลงทุนในตลาดทุนที่สนใจจะลงทุนในหุ้น และหุ้นกู้ของบริษัทฯ ซึ่งจะต้องพิจารณาผลการดำเนินงานของบริษัทฯ ผลตอบแทนที่จะได้รับการลงทุนนั้น ธุรกิจที่บริษัทฯ ดำเนินงานจัดอยู่ในกลุ่มพลังงาน โดยเน้นในเรื่องของถ่านหินทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และในธุรกิจการลงทุนที่บริษัทฯ ได้เข้าไปดำเนินงานใน ประเทศอินโดนีเซีย และที่อยู่ระหว่างศึกษาความเป็นไปได้ที่จะเข้าไปลงทุนในแหล่งอื่นอีก เช่น ในสาธารณรัฐประชาชนจีน และ ประเทศเวียดนาม เป็นต้น จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาถึงผลกระทบของการเลือกนโยบายการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการ

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษา นโยบายการบัญชี เกี่ยวกับ สินค้านำเข้า ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และการรับรู้รายได้ ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)

2.2 เพื่อศึกษาผลกระทบของการเลือกนโยบายการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงาน ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)

3. กรอบแนวคิดการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระ ในครั้งนี้ มีตัวแปรที่ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม มีกรอบแนวคิดการศึกษาดัง ภาพ ที่ 1.1

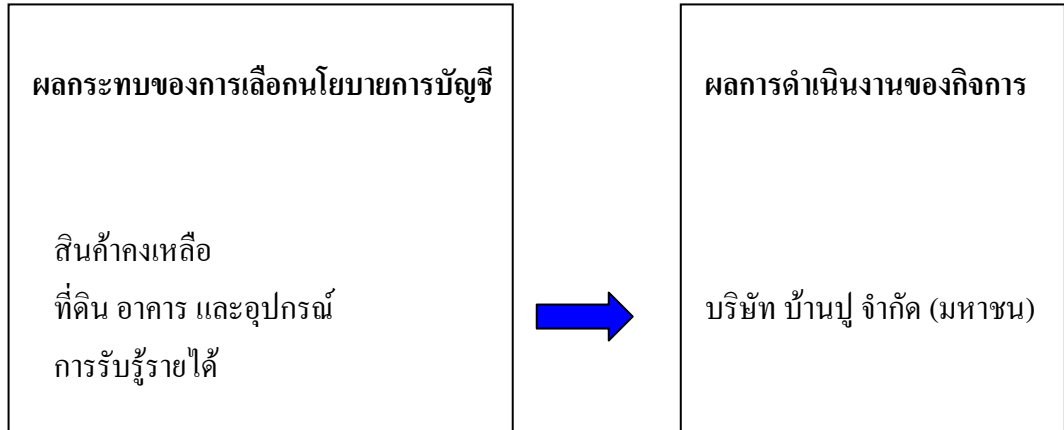
3.1 ตัวแปรอิสระ คือ นโยบายการบัญชีที่บริษัทฯ เลือกใช้ในเรื่องดังต่อไปนี้

3.1.1 สินค้านำเข้า

3.1.2 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

3.1.3 การรับรู้รายได้

3.2 ตัวแปรตาม คือ ผลการดำเนินงาน ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษา

4. ประเด็นที่ศึกษา

4.1 การนำมาตรฐานการบัญชีมาใช้ บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) ได้นำมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 31 เรื่อง สินค้ำคงเหลือ ฉบับที่ 32 เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ และ ฉบับที่ 37 เรื่อง การรับรู้รายได้ ซึ่งมีแนวทางให้เลือกปฏิบัติได้หลายวิธี มาใช้หรือไม่อย่างไร

4.2 การเลือกนโยบายการบัญชี เกี่ยวกับ สินค้ำคงเหลือ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และการรับรู้รายได้ มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) อย่างไร

5. ขอบเขตการศึกษา

5.1 ศึกษานโยบายการบัญชี ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) 3 เรื่อง ได้แก่ มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 31 เรื่อง สินค้ำคงเหลือ ฉบับที่ 32 เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และ ฉบับที่ 37 เรื่อง การรับรู้รายได้

5.2 ศึกษาผลการดำเนินงาน ของบริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) สำหรับรอบระยะเวลาบัญชี ตั้งแต่ 1 มกราคม 2547 - 31 ธันวาคม 2549 รวมเป็น 3 รอบระยะเวลาบัญชี

6. รูปแบบและวิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระ ครั้งนี้เป็นการเขียนเอกสารทางวิชาการ โดยมีรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

6.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน โดยสัมภาษณ์พนักงานของบริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ระดับผู้บริหารและปฏิบัติงาน โดยการรวบรวมแบบสัมภาษณ์

6.2 เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยการศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎีการบัญชีและมาตรฐานการบัญชี ตำรา หนังสือ งานวิจัย และบทความต่างๆที่เกี่ยวข้องกับวิธีการปฏิบัติทางการบัญชีของมาตรฐานการบัญชีไทย และนโยบายการบัญชีของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

นโยบายการบัญชี หมายถึง หลักการ หลักเกณฑ์ ประเพณีปฏิบัติ กฎเกณฑ์หรือวิธีปฏิบัติที่กิจการ ใช้ในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน เพื่อให้งบการเงินแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน โดยถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชี

ผลการดำเนินงาน หมายถึง ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผลจากการประกอบกิจการในช่วงระยะเวลาหนึ่งปี ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะแสดงผลเป็นกำไรหรือขาดทุน

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 ทำให้ผู้บริหารสามารถเลือกนโยบายการบัญชี ที่สะท้อนถึงผลการดำเนินงานที่แท้จริงของกิจการ

8.2 ทำให้ผู้ใช้งบการเงิน ได้ตระหนักถึงผลของการเลือกใช้นโยบายการบัญชี ที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการ และสามารถตัดสินใจทางการเงินได้อย่างรอบคอบและดีขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลกระทบของการเลือกนโยบายการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการ : กรณีศึกษา บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) ซึ่งผู้ศึกษาได้ศึกษาวรรณกรรมต่างๆดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)
2. มาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)

รายงานทางการเงิน ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) (2547-2549) ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของบริษัท บ้านปู จำกัด ไว้ดังนี้

1.1 ประวัติความเป็นมาของ บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)

บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) ได้ดำเนินการผลิตถ่านหินในประเทศไทย มานานกว่า 2 ทศวรรษ บริษัทฯ ดำเนินการผลิตถ่านหินในเหมืองถ่านหิน 2 แห่ง ในภาคเหนือของประเทศไทย คือ ที่ จังหวัดลำปาง และที่จังหวัดลำพูน ซึ่งในปัจจุบันเหมืองที่จังหวัดลำพูนอายุของสัมปทานบัตรได้สิ้นสุดลงแล้ว พร้อมกันนั้นบริษัทฯ ได้ส่งมอบพื้นที่คืนให้กับส่วนราชการ ส่วนที่จังหวัดลำปางคาดว่าจะมีชุดแร่หมดในปี พ.ศ.2550 ในขณะเดียวกัน บริษัทฯ เป็นผู้นำเข้าถ่านหินจากต่างประเทศ ส่วนใหญ่สั่งซื้อจากบริษัทในเครือที่บริษัทฯ ได้เข้าไปร่วมลงทุนด้วย เพื่อจำหน่ายเป็นพลังงานเชื้อเพลิงในประเทศ

ในช่วงที่ผ่านมา บริษัทฯ ได้มีการปรับปรุงกลยุทธ์การดำเนินงานของบริษัทฯ โดยเฉพาะในประเทศได้มีการเพิ่มสัดส่วนการลงทุนในธุรกิจไฟฟ้ามากขึ้น โดยขณะนี้บริษัทฯ ถือหุ้นร้อยละ 14.99 ใน บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด(มหาชน) ซึ่งเป็นโรงไฟฟ้าที่ใช้ก๊าซเป็นเชื้อเพลิง และถือหุ้นร้อยละ 50 ในโรงไฟฟ้าถ่านหิน ของบริษัท บีแอลซีพี เทาเวอร์ จำกัด ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ด้วยตระหนัก ถึงการมีทรัพยากร ถ่านหินที่จำกัดของประเทศ และเพื่อเป็นการรองรับการหมดอายุสัมปทานของเหมืองถ่านหินของบริษัทฯ ในประเทศไทย บริษัทฯ ได้นำเข้าถ่านหินเพื่อป้อนตลาดในประเทศ ขณะเดียวกันบริษัทฯ แสวงหาโอกาสเข้าดำเนินธุรกิจไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงทั้งในประเทศไทยและประเทศข้างเคียง ซึ่งจะส่งเสริมธุรกิจถ่านหินของบริษัทฯ

ด้วยความมุ่งมั่นของบริษัทฯ ในการที่จะเป็นหนึ่งในบริษัทธุรกิจพลังงานชั้นนำของเอเชีย และเป็นที่รู้จักว่าเป็นบริษัทฯ ที่มีการพัฒนาโครงการและการลงทุนอย่างต่อเนื่อง เป็นคู่ค้าที่ยุติธรรม มีความเป็นมืออาชีพ พร้อมทั้งมีผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นเลิศ บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้ปรับกลยุทธ์ทางธุรกิจและการดำเนินงานให้แข็งแกร่ง เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายดังกล่าวด้วยการเน้นการดำเนินธุรกิจถ่านหินและกลุ่มพลังงานเป็นหลัก

ในการรองรับการเติบโตดังกล่าว บริษัทฯ ได้ขยายฐานการผลิตพลังงาน นอกเหนือจากประเทศไทยไปยังประเทศที่สำคัญ ของทวีปเอเชีย เช่น สาธารณรัฐอินโดนีเซีย และสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น โดยมีความเชื่อมั่นว่าความชำนาญทางด้านการทำธุรกิจถ่านหิน และการทำธุรกิจไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหิน จะทำให้บริษัทฯ มีความเชี่ยวชาญที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และส่งผลให้บริษัทฯ เติบโตในธุรกิจดังกล่าวได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้การขยายฐานการผลิตของบริษัทฯ ไปยังต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก้าวเข้าสู่สาธารณรัฐประชาชนจีนนั้นเป็นกลยุทธ์การขยายธุรกิจตามแนวทางภูมิศาสตร์ที่บริษัทฯ เล็งเห็นว่าจะเป็นการนำมาซึ่งโอกาสในการพัฒนาแหล่งถ่านหินที่มีอยู่ ให้มีความมั่นคงด้านปริมาณสำรอง ตลอดจนการขยายไปสู่การผลิตไฟฟ้าโดยใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง ซึ่งเป็นสิ่งที่ บริษัทฯ มีความถนัดและชำนาญ

1.2 ประวัติการก่อตั้ง

บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่เลขที่ 1550 อาคารชนภูมิ ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ แขวงมักกะสัน เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร และมีสาขา 2 สาขา จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เลขที่ บมจ.152 เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2536 มีทุนจดทะเบียนจำนวนเงิน 4,705,000,000.- บาท และเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีราคาหุ้นละ 10 บาท ปัจจุบัน(ข้อมูล ณ 31 ธันวาคม 2549) มีทุนจดทะเบียนและชำระเต็มมูลค่าจำนวน 3,540,504,790.- บาท

บริษัทฯ ได้เริ่มธุรกิจทางการทำเหมืองแร่ ซึ่งเป็นธุรกิจที่บริษัทฯ มีความถนัดและชำนาญ ต่อมาเมื่อทรัพยากรทางด้านถ่านหินมีปริมาณน้อยลง บริษัทฯ จึงได้เข้าไปลงทุนใน

ต่างประเทศและนำเข้าถ่านหินจากต่างประเทศมาจำหน่ายในประเทศ และเข้าร่วมลงทุนในธุรกิจพลังงานไฟฟ้ากับอีกหลายบริษัท บริษัทฯ มีบริษัทย่อยและบริษัทร่วม รวมกว่า 33 บริษัท

1.3 การจัดองค์กรของบริษัท

โครงสร้างการบริหารของบริษัทฯ ประกอบด้วยคณะกรรมการและคณะกรรมการย่อย ได้แก่ คณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนผู้บริหารและคณะกรรมการอิสระ คณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้

1.3.1 คณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการบริษัท มีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของบริษัทฯ และการกำกับดูแลให้การบริหารจัดการเป็นไปตามเป้าหมายและแนวทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ถือหุ้นอยู่ในกรอบของการมีจริยธรรมที่ดีและคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายและมีหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ ข้อบังคับของบริษัทฯ และมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น โดยปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทั้งในปัจจุบันและในระยะยาว ทั้งนี้ รวมทั้งการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และ สำนักคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

1.3.2 คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่รับผิดชอบการสอบทานรายการด้านการเงินของบริษัทฯ สอบทานความเพียงพอของระบบการควบคุมภายใน และระบบการบริหารความเสี่ยง ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง และจัดทำรายงาน หรือให้ความเห็นต่อคณะกรรมการบริษัทฯ เพื่ออนุมัติ หรือเพื่อเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นแล้วแต่กรณี

1.3.3 คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหา คณะกรรมการบรรษัทภิบาลและสรรหามีหน้าที่หลัก 2 ด้าน คือ การพิจารณานโยบายและแนวทางปฏิบัติในเรื่องการกำกับดูแลกิจการที่ดีและจริยธรรมทางธุรกิจ พร้อมทั้งการติดตามการปฏิบัติตามนโยบายและหลักปฏิบัติในกรอบของการมีจริยธรรม และมีหน้าที่สรรหาและคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัทฯ ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและเจ้าหน้าที่บริหาร ติดตามแผนสี่บทอดตำแหน่งเพื่อสรรหาบุคคลที่เหมาะสมสำหรับการดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง (ตั้งแต่ระดับผู้อำนวยการขึ้นไป) และรายงานต่อคณะกรรมการบริษัทฯ เพื่ออนุมัติ หรือ เพื่อเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นแล้วแต่กรณี

1.3.4 คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนผู้บริหาร คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนมีหน้าที่เสนอแนะความเห็นเกี่ยวกับการบริหารผลตอบแทนต่างๆ ต่อคณะกรรมการบริษัทฯ เพื่ออนุมัติ หรือเพื่อเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้น แล้วแต่กรณี

1.3.5 คณะกรรมการอิสระ คณะกรรมการอิสระ เป็นคณะกรรมการที่ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงานในบริษัท ไม่มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ไม่ใช่เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องหรือญาติสนิทของผู้บริหาร แต่สามารถปฏิบัติหน้าที่แสดงความคิดเห็นหรือรายงานผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบจากคณะกรรมการของบริษัทฯ ได้โดยอิสระ โดยไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บริหารหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทฯ รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องหรือญาติสนิทของบุคคลดังกล่าว

2. มาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง

2.1 มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 31 สินค้าคงเหลือ

มาตรฐานการบัญชีของประเทศไทย โดยสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ [(ฉบับรวมเล่ม (ปรับปรุง พ.ศ.2546)] ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติ ทางการบัญชีเกี่ยวกับสินค้านคงเหลือไว้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 31 ซึ่ง สินค้านคงเหลือหมายถึง สินทรัพย์ที่มีไว้เพื่อขาย ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของงานระหว่างผลิตเพื่อขาย หรือ อาจเป็นวัตถุดิบหรือวัสดุเพื่อใช้ในการผลิตหรือให้บริการ โดยใช้ตามระบบวิธีต้นทุนเดิม ซึ่งประเด็นสำคัญของมาตรฐานฉบับนี้จะเกี่ยวข้องกับ วิธีการบัญชีเกี่ยวกับ สินค้านคงเหลือ ซึ่งต้องใช้ราคาทุนในการบันทึกราคาเป็นสินทรัพย์ และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการโอนสินค้านคงเหลือเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อให้สัมพันธ์กับการรับรู้รายได้ และการปรับลดราคาสินค้านคงเหลือลงให้เท่ากับมูลค่าสุทธิที่จะได้รับ นอกจากนี้ยังให้แนวทางวิธีคำนวณต้นทุนเพื่อใช้ในการกำหนดราคาทุนของสินค้านคงเหลือด้วย ทั้งนี้ไม่ให้ถือปฏิบัติกับรายการที่ไม่มีนัยสำคัญ และไม่ให้ปฏิบัติกับงานระหว่างก่อสร้าง ตราสารทางการเงิน และสินค้านคงเหลือที่เป็นผลผลิตจากการปศุสัตว์ การเกษตร ป่าไม้ และ แร่ธาตุ

2.1.1 การตีราคาสินค้านคงเหลือ กิจการควรตีราคาสินค้านคงเหลือตามราคาทุนหรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับแล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า ซึ่งมูลค่าสุทธิที่จะได้รับ หมายถึง ประมาณการราคาขายหักประมาณการต้นทุนที่จำเป็นในการทำให้สินค้านั้นผลิตสำเร็จและประมาณการต้นทุนที่จำเป็นเพื่อให้ขายสินค้านั้นได้

ต้นทุนของสินค้าควรรวม ต้นทุนการซื้อ ซึ่งรวมค่าภาษี ค่าขนส่ง และค่าเคลื่อนย้าย และหักส่วนลดที่ได้รับและต้นทุนการแปลงสภาพ ซึ่งรวม โสหุ้ยการผลิตคงที่และผันแปร และต้นทุนอื่นที่เกิดขึ้นเพื่อทำให้สินค้าอยู่ในสถานที่และมีสภาพพร้อมขาย การคำนวณราคาทุน ควรกำหนดต้นทุนของสินค้าคงเหลือที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงแยกเป็นแต่ละรายการ

สำหรับสินค้าคงเหลือที่มีลักษณะเหมือนกันควรปฏิบัติตามวิธีการที่ให้ปฏิบัติได้ หรือ วิธีที่ให้เลือกปฏิบัติได้ วิธีที่ให้ปฏิบัติ คือ วิธีเข้าก่อน- ออกก่อน หรือวิธีถ่วงเฉลี่ยน้ำหนัก ส่วนวิธีที่ให้เลือกปฏิบัติได้คือ วิธีเข้าหลัง- ออกก่อน การรับรู้สินค้าคงเหลือเป็นค่าใช้จ่าย ต้องรับรู้รายการสินค้าคงเหลือ เมื่อมีการขายสินค้า และรับรู้ตามต้นทุนสินค้าที่ขายเป็นรายจ่ายในงวดที่เกิดรายการ และหากมีการตัดบัญชีสินค้าคงเหลือลงให้เหลือเป็นมูลค่าสุทธิที่จะได้รับ ให้รับรู้จำนวนที่ตัดลดลงนั้นเป็นค่าใช้จ่ายในงวดที่มีการตัดบัญชีหรือเกิดผลขาดทุนขึ้น การกลับรายการการตัดบัญชีให้รับรู้ในงบกำไรขาดทุนของงวดที่มีการกลับรายการ

2.1.2 การเปิดเผยข้อมูล

กิจการต้องเปิดเผยรายการ เกี่ยวกับ นโยบายการบัญชีสำหรับสินค้าคงเหลือ มูลค่าตามบัญชี และจำแนกประเภทเป็น สินค้า วัสดุ วัตถุดิบ สินค้าระหว่างผลิต และสินค้าสำเร็จรูป ตามความเหมาะสมกับลักษณะของกิจการ มูลค่าตามบัญชีของสินค้าคงเหลือที่แสดงด้วยมูลค่าสุทธิที่จะได้รับ จำนวนการกลับรายการการตัดบัญชีลงให้เหลือเป็นมูลค่าสุทธิที่จะได้รับ และสถานการณ์ที่ทำให้เกิดการกลับรายการนั้น มูลค่าตามบัญชีของสินค้าคงเหลือที่ใช้เป็นหลักประกันการกู้ยืม ต้นทุนของสินค้าที่รับรู้เป็นค่าใช้จ่ายและถ้าใช้วิธีเข้าหลัง-ออกก่อน ให้รายงานผลต่างระหว่างมูลค่าตามบัญชีหากใช้วิธีเข้าก่อน-ออกก่อน หรือวิธีถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก หรือ ราคาทุนปัจจุบัน

2.2 มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 32 เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

มาตรฐานการบัญชีของประเทศไทย โดยสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ [(ฉบับรวมเล่ม (ปรับปรุง พ.ศ.2546)] ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติ ทางการบัญชีเกี่ยวกับ ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ไว้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 ซึ่ง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ หมายถึง สินทรัพย์ที่มีตัวตน ซึ่งกิจการมีไว้เพื่อใช้ในการผลิต หรือเพื่อเป็นแหล่งที่มาของสินค้าหรือบริการสำหรับให้ผู้อื่นเช่า หรือสำหรับใช้ในการบริหารงาน และ คาดว่าจะใช้งานนานเกินกว่าหนึ่งปี มาตรฐานการบัญชี ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติทางการบัญชีเกี่ยวกับ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ โดยจะไม่ครอบคลุมถึง

ป่าไม้ และทรัพยากรธรรมชาติอื่นซึ่งสามารถสร้างขึ้นทดแทนได้ สัมปทานเหมืองแร่ การสำรวจ และการขุดแร่ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และทรัพยากรอื่นซึ่งไม่สามารถสร้างขึ้นทดแทนได้

2.2.1 การรับรู้ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

กิจการต้องรับรู้ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์เป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน เมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่รายการนั้นจะให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจต่อกิจการในอนาคต และสามารถกำหนดราคาทุน ซึ่งหมายถึง จำนวนเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดหรือมูลค่ายุติธรรมของสิ่งตอบแทนอื่นที่กิจการให้เพื่อแลกเปลี่ยนกับการได้รับสินทรัพย์ ณ ระยะเวลาหรือขณะที่ก่อสร้างนั้น ได้อย่างสมเหตุสมผล

การกำหนดรายจ่ายฝ่ายทุนต้องกำหนดว่ารายจ่ายใดเป็นรายจ่ายฝ่ายทุนหรือเป็นค่าใช้จ่าย เพราะในการแสดงฐานะการเงินของกิจการ รายการดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อผลกำไรสำคัญต่อผลการดำเนินงานของกิจการและ ควรปันส่วนรายจ่ายที่เกิดขึ้นให้กับรายการทุกรายการที่รวมอยู่ในรายจ่ายนั้น และบันทึกรายการแต่ละรายการเป็นสินทรัพย์แยกจากกัน และต้องบันทึกรายการ ที่ดิน อาคารและ อุปกรณ์เป็นสินทรัพย์แม้ว่าสินทรัพย์ดังกล่าวไม่ได้เพิ่มประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตโดยตรง เช่น อาจมีไว้เพื่อความปลอดภัยหรือเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมและเพื่อสังคม เป็นต้น

กิจการต้องบันทึกมูลค่าเริ่มแรกของที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ที่เข้าเกณฑ์การรับรู้เป็นสินทรัพย์โดยใช้ราคาทุน โดยราคาทุนของที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ประกอบด้วย ราคาซื้อรวม ภาษีนำเข้า ภาษีซื้อที่เรียกคืนไม่ได้ และต้นทุนทางตรงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสินทรัพย์เพื่อให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานได้ตามประสงค์ สำหรับส่วนลดการค้าต่างๆ และภาษีที่จะได้รับคืนต้องนำมาหักจากราคาซื้อ ตัวอย่างของต้นทุนที่เกี่ยวกับการจัดหาสินทรัพย์ เช่น ต้นทุนการเตรียมสถานที่ ต้นทุนการขนส่งเริ่มแรก และการเก็บรักษา ต้นทุนการติดตั้ง ค่าธรรมเนียมวิชาชีพ (ค่าจ้างสถาปนิก และค่าจ้างวิศวกร) ประมาณการรายจ่ายในการซื้อหรือขนไปตั้ง และการบูรณะสถานที่ภายหลังการเลิกใช้สินทรัพย์ เป็นต้น กิจการต้องบันทึกที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ด้วยมูลค่าที่เทียบเท่ากับการซื้อด้วยเงินสด หากระยะเวลาการชำระค่าที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ นานเกินกว่าระยะเวลาที่ผู้ขายให้สินเชื่อตามปกติ ผลต่างระหว่างราคาเงินสดและราคาที่ต้องชำระจริงให้ตัดเป็นดอกเบี้ยจ่ายตลอดอายุของการได้สินเชื่อ เว้นแต่ดอกเบี้ยนั้นจะสามารถนำมารวมเป็นราคาทุนของสินทรัพย์และจะต้องไม่นำค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการบริการและค่าใช้จ่ายทั่วไปอื่นๆ ไปถือเป็นราคา

ทุนของที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ เว้นแต่ค่าใช้จ่ายนั้นจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการได้มาซึ่งสินทรัพย์ หรือเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อทำให้สินทรัพย์นั้นอยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งาน

สินทรัพย์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เอง กิจการต้องกำหนดราคาทุนของสินทรัพย์ที่สร้างขึ้น เพื่อใช้เอง โดยจะใช้หลักการเดียวกับการกำหนดราคาทุนของสินทรัพย์ที่ซื้อมาไม่ได้ และหากมี รายจ่ายเกี่ยวกับดอกเบี้ยจากการกู้ยืมเพื่อนำมาสร้างสินทรัพย์นั้น จะถือเป็นราคาทุนของสินทรัพย์ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 33 เรื่อง ต้นทุนการกู้ยืม

การแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ ที่ได้มาจากการแลกเปลี่ยน ระหว่าง ที่ดิน อาคาร และ อุปกรณ์ กับที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ หรือสินทรัพย์อื่นที่ไม่คล้ายคลึงกัน ต้องบันทึกราคาทุนของ รายการดังกล่าวด้วยมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่นำไปแลกเปลี่ยนนั้นปรับปรุงด้วยจำนวนเงินสด หรือ รายการเทียบเท่าเงินสดที่กิจการต้องโอนหรือรับโอนอันเนื่องมาจากการแลกเปลี่ยน ทั้งนี้หากได้ ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์มาจากการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งมีมูลค่ายุติธรรม ใกล้เคียงกัน และมีประโยชน์ใช้สอยแบบเดียวกัน ต้องไม่รับรู้กำไรหรือขาดทุนจากรายการบัญชี ดังกล่าว แต่จะบันทึกราคาทุนของสินทรัพย์ที่ได้รับมาด้วยราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ที่โอนไป

สำหรับรายจ่ายภายหลังการได้มาซึ่งสินทรัพย์ กิจการต้องบันทึกรายจ่ายนั้นเป็น ส่วนหนึ่งของสินทรัพย์ด้วยหากรายจ่ายนั้นทำให้กิจการได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคต เพิ่มขึ้น ทั้งนี้พิจารณาจากมาตรฐานการปฏิบัติงานเดิมที่เคยประเมินไว้ เช่น การปรับปรุงสภาพ อาคารให้มีอายุการใช้งานยาวนานขึ้น การยกระดับคุณภาพชิ้นส่วนของเครื่องจักรเพื่อให้ผลผลิตมี คุณภาพดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และ การใช้วิธีการผลิตใหม่ๆ ที่สามารถลดต้นทุนการดำเนินงานลง อย่างเห็นได้ชัด เป็นต้น กิจการต้องแสดงราคา ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ด้วยราคาทุนหักค่าเสื่อม ราคาสะสมและค่าเผื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์ เมื่อมีการตีราคาใหม่กิจการอาจแสดงราคา ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ด้วยราคาที่ดีใหม่ ซึ่งหมายถึงมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่มีการตีราคาใหม่หักด้วยค่า เสื่อมราคาสะสมที่คำนวณจากมูลค่ายุติธรรมนั้น และค่าเผื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์ การตี ราคาใหม่ต้องทำโดยสม่ำเสมอเพื่อมิให้ราคาตามบัญชี ณ วันที่ในงบดุลแตกต่างจากมูลค่ายุติธรรม อย่างมีนัยสำคัญ เมื่อมีการตีราคารายการ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ใหม่ ณ วันที่ตีราคาใหม่ กิจการ ต้องปรับค่าเสื่อมราคาสะสมเป็นสัดส่วนกับการเปลี่ยนแปลงของราคาตามบัญชี(ก่อนหักค่าเสื่อม ราคาสะสม) เพื่อให้ราคาตามบัญชีที่ปรับแล้วเท่ากับราคาที่ดีใหม่ของสินทรัพย์นั้นวิธีนี้ควรใช้เมื่อมี การตีราคาสินทรัพย์ให้เป็นราคาเปลี่ยนแปลงแทนหักค่าเสื่อมราคาสะสม หรือ ให้นำค่าเสื่อมราคาสะสม หักจากราคาตามบัญชี เพื่อให้ได้ราคาตามบัญชีสุทธิ แล้วนำราคาตามบัญชีสุทธินั้นมาปรับให้เป็นราคาที่ดีใหม่ วิธีนี้เหมาะสมสำหรับการตีราคาอาคารให้เป็นราคาตลาด ในกรณี que เลือกตีราคาที่ดิน อาคาร

และอุปกรณ์รายการใดรายการหนึ่ง ต้องตีราคาที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ทุกรายการที่จัดอยู่ในประเภทเดียวกับรายการที่เลือกตีราคาใหม่ และต้องบันทึกราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นจากการตีราคาใหม่โดยตรงไปยังส่วนของเจ้าของภายใต้บัญชี “ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์” อย่างไรก็ตาม หากสินทรัพย์นั้นเคยมีการตีราคาลดลง และกิจการรับรู้ราคาที่ลดลงเป็นค่าใช้จ่ายในงวดก่อนแล้ว ส่วนที่เพิ่มจากการตีราคาใหม่นี้ต้องรับรู้เป็นรายได้ไม่เกินราคาที่เคยลดลงซึ่งได้รับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในงวดก่อนและต้องรับรู้ราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ที่ลดลงจากการตีราคาใหม่เป็นค่าใช้จ่ายทันที อย่างไรก็ตามหากสินทรัพย์นั้นเคยมีการตีราคาเพิ่มขึ้น และยังมียอดคงค้างอยู่ในส่วนของเจ้าของในส่วนที่ลดลงจากการตีราคาใหม่ ต้องนำไปหักออกจาก “ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์” ได้ไม่เกินจำนวนซึ่งเคยตีราคาเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ชนิดเดียวกัน ส่วนที่เกินให้รับรู้เป็นค่าใช้จ่ายได้ทันที

การคิดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ หมายถึงการปันส่วนจำนวนที่เสื่อมค่าได้ของสินทรัพย์อย่างมีระบบตลอดอายุการใช้งาน วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาต้องสะท้อนถึงประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่กิจการได้รับจากการใช้สินทรัพย์ ค่าเสื่อมราคาที่เกิดขึ้นแต่ละงวดต้องรับรู้เป็นค่าใช้จ่าย ยกเว้น ค่าเสื่อมราคาที่ต้องนำไปรวมเป็นราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ชนิดอื่น การคิดค่าเสื่อมราคามีหลายวิธี เช่น วิธีเส้นตรง มีผลทำให้ค่าเสื่อมราคามีจำนวนเท่ากันตลอดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ วิธียอดคงเหลือลดลง มีผลทำให้ค่าเสื่อมราคาลดลงตลอดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ วิธีจำนวนผลผลิต มีผลทำให้ค่าเสื่อมราคาขึ้นลงตามผลประโยชน์หรือผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์เป็นต้น กิจการควรเลือกใช้วิธีคิดค่าเสื่อมราคาให้เหมาะสมกับรูปแบบของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ ที่คาดว่าจะได้รับ และต้องใช้อย่างสม่ำเสมอ ในทุกรอบระยะเวลาบัญชี เว้นแต่รูปแบบของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่คาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์นั้นเปลี่ยนไป และกิจการต้องทบทวนอายุการใช้งานของอาคาร และอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ หากคาดว่าอายุการใช้งานของสินทรัพย์นั้นต่างไปจากที่ได้ประมาณไว้อย่างมีสาระสำคัญ ต้องคำนวณค่าเสื่อมราคาใหม่โดยการเปลี่ยนทันทีเป็นต้นไป และหากพบว่าลักษณะรูปแบบประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่คาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์นั้นเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีสาระสำคัญ ต้องเปลี่ยนวิธีการคิดค่าเสื่อมราคา เพื่อสะท้อนถึงลักษณะรูปแบบของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป โดยถือว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี และต้องคำนวณค่าเสื่อมราคาใหม่สำหรับงวดบัญชีปัจจุบัน และอนาคตโดยการเปลี่ยนทันทีเป็นต้นไป สำหรับการเลิกใช้ และการจำหน่าย ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ กิจการต้องตัดบัญชี ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ออกจากงบดุลเมื่อจำหน่ายหรือเลิกใช้ ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์นั้นอย่างถาวรหรือเมื่อคาดว่าจะไม่ได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคต หลังจาก

ที่จำหน่าย สินทรัพย์ไปแล้วต้องรับรู้ผลต่างระหว่างจำนวนเงินสุทธิที่คาดว่าจะได้รับกับราคาตามบัญชี เป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายจากการเลิกใช้หรือจำหน่ายสินทรัพย์ในงบกำไรขาดทุนทันที

2.2.2 การเปิดเผยข้อมูล

กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินตามประเภทของที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ เช่น เกณฑ์การวัดมูลค่าที่ใช้กำหนดราคาตามบัญชีก่อนหักค่าเสื่อมราคาสะสมของสินทรัพย์ หากใช้เกณฑ์การวัดมูลค่าที่ต่างกันสำหรับสินทรัพย์แต่ละชนิดที่จัดไว้เป็นสินทรัพย์ประเภทเดียวกัน ต้องเปิดเผยราคาตามบัญชีก่อนหักค่าเสื่อมราคาสะสมของสินทรัพย์แต่ละชนิด วิธีการคิดค่าเสื่อมราคา อายุการใช้งานหรืออัตราค่าเสื่อมราคา ค่าเสื่อมราคาสะสม และค่าเผื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์ ณ วันต้นงวด และสิ้นงวด รายการกระทบยอดของราคาตามบัญชีระหว่างวันต้นงวดถึงวันสิ้นงวดที่แสดงถึงจำนวนของสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้น และที่จำหน่าย หรือได้มาจากการควบกิจการ หรือจากการตีราคาใหม่ และจากการรับรู้หรือกลับรายการบัญชี และหากมีรายการขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ ซึ่งหมายถึงจำนวนซึ่งมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์มากกว่าจำนวนที่คาดว่าจะได้รับคืนจากสินทรัพย์นั้น กิจการต้องรับรู้รายการขาดทุนนั้นในงบกำไรขาดทุนระหว่างงวดและเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 36 เรื่องการด้อยค่าของสินทรัพย์ นอกจากนี้กิจการต้องเปิดเผยผลต่างจากอัตราแลกเปลี่ยนสุทธิที่เกิดจากการแปลงค่างบการเงินของหน่วยงานในต่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงอื่น จำนวนและข้อจำกัดในกรรมสิทธิ์ของที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ที่ใช้เป็นหลักประกันหนี้สิน นโยบายการบัญชีที่ใช้สำหรับประมาณการรายจ่ายในการบูรณะสถานที่ หลังเลิกใช้ที่ดินอาคารและอุปกรณ์ จำนวนรายจ่ายทั้งสิ้นที่เกิดขึ้นในการสร้างอาคาร และอุปกรณ์ จำนวนการระงับที่ตกลงไว้เพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ หากที่ดิน อาคารและอุปกรณ์แสดงด้วยราคาที่ตีใหม่ ให้เปิดเผยเกณฑ์ที่ใช้ในการตีราคาสินทรัพย์ วันที่มีการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ การตีราคาใหม่ทำโดยผู้ประเมินราคาอิสระหรือไม่ ลักษณะของดัชนีที่ใช้กำหนดราคาเปลี่ยนแปลง ราคาตามบัญชีของที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์แต่ละประเภทซึ่งควรแสดงในงบการเงินหากเลือกแสดงสินทรัพย์ด้วยราคาทุนตามแนวทางที่ กำหนดให้ถือปฏิบัติที่ระบุไว้ในหัวข้อ การวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้มูลค่าเริ่มแรก ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์ ซึ่งกิจการต้องแสดงให้เห็นถึง การเปลี่ยนแปลงของส่วนเกินทุนดังกล่าวในระหว่างงวด และข้อจำกัดในการแบ่งปันส่วนเกินทุนนั้นให้กับเจ้าของ

2.3 มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 37 เรื่อง การรับรู้รายได้

มาตรฐานการบัญชีของประเทศไทย โดยสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ [(ฉบับรวมเล่ม (ปรับปรุง พ.ศ.2546)] ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติทางการบัญชีเกี่ยวกับ การรับรู้รายได้ ไว้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 37 ซึ่งรายได้ หมายถึง กระแสเข้าของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ (ก่อนหักค่าใช้จ่าย) ในรอบระยะเวลาบัญชีซึ่งเกิดขึ้นจากกิจกรรมตามปกติของกิจการ ซึ่งส่งผลให้ ส่วนของเจ้าของเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ไม่รวมถึงเงินทุนที่ได้รับจากผู้มีส่วนร่วมในส่วนของเจ้าของ การรับรู้รายได้ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 37 จะเกี่ยวข้องกับเรื่อง การรับรู้รายได้จากการขายสินค้า การให้บริการ และการให้ผู้อื่นใช้สินทรัพย์ของกิจการ ซึ่งก่อให้เกิดรายได้ในรูปดอกเบี้ย ค่าสิทธิ และเงินปันผล ซึ่งกำหนดว่าเมื่อใดกิจการควรรับรู้รายการเป็นรายได้ อาจขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เข้าเกณฑ์การรับรู้รายได้ในแต่ละสถานการณ์

2.3.1 การวัดมูลค่าของรายได้

กิจการควรวัดมูลค่ารายได้ด้วยมูลค่ายุติธรรมของสิ่งตอบแทนที่ได้รับหรือจะได้รับ ซึ่งมูลค่ายุติธรรม หมายถึงจำนวนเงินที่ผู้ซื้อและผู้ขายตกลงแลกเปลี่ยนสินทรัพย์กันในขณะที่ทั้งสองฝ่ายมีความรอบรู้และเต็มใจในการแลกเปลี่ยนและสามารถต่อรองราคากันได้อย่างเป็นอิสระในลักษณะของผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน โดยมูลค่ายุติธรรมจะต้องคำนึงถึงดอกเบี้ยที่เกิดจากการขยายเวลาการชำระหนี้เกินกว่าปกติทางการค้าให้แก่ลูกหนี้ด้วย

มาตรฐานการบัญชีได้กำหนดวิธีการปฏิบัติทางการบัญชี เกี่ยวกับ การรับรู้รายได้ ซึ่งประกอบด้วย รายได้จากการขายสินค้า รายได้จากการให้บริการ และรายได้ดอกเบี้ยรับ ค่าสิทธิและเงินปันผล ซึ่งรายได้แต่ละประเภทจะเกิดขึ้นหรือรับรู้เป็นรายได้แตกต่างกันไป เช่น รายได้จากการขายสินค้า ควรรับรู้เมื่อได้มีการโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนที่สำคัญในการเป็นเจ้าของให้แก่ผู้ซื้อ และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อเนื่องในการบริหารงานในลักษณะของการเป็นเจ้าของ หรือไม่มีอำนาจในการควบคุมเหนือสินทรัพย์ที่ขาย และสามารถวัดจำนวนของรายได้ได้อย่างน่าเชื่อถือ ตลอดจนมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ว่าจะได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจรวมทั้งสามารถวัดต้นทุนที่เกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้นจากรายการขายนั้นได้ การรับรู้รายได้จากการให้บริการ ต้องรับรู้รายการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการเป็นรายได้หากสามารถประมาณผลของรายการบัญชานั้นได้ ตามขั้นความสำเร็จของรายการบัญชีดังกล่าว ณ วันที่ในงบดุล ซึ่งการที่จะสามารถประมาณการรายได้จากการให้บริการได้ จะต้อง สามารถวัดมูลค่าของจำนวนรายได้ และมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่จะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของรายการบัญชานั้น รวมทั้งสามารถวัด

ขั้นความสำเร็จของรายการบัญชี ณ วันที่ในงบดุลได้ตลอดจนสามารถวัดมูลค่าของต้นทุนได้ ซึ่งต้นทุนในที่นี้ หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นแล้วและที่จะเกิดขึ้นเพื่อให้รายการบัญชานั้นเสร็จสมบูรณ์ หากกิจการไม่สามารถประมาณผลของรายการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการได้ กิจการต้องรับรู้รายได้ไม่เกินจำนวนค่าใช้จ่ายที่รับรู้ไปแล้ว สำหรับดอกเบี้ย ค่าสิทธิและเงินปันผล ต้องรับรู้รายได้จากการให้ผู้อื่นใช้สินทรัพย์ของกิจการตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรฐานเมื่อมีความเป็นไปได้ก่อนข้างหน้าที่ กิจการจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของรายการบัญชานั้น และกิจการสามารถวัดมูลค่าของจำนวนรายได้ และต้องรับรู้รายได้เกี่ยวกับดอกเบี้ยตามสัดส่วนของระยะเวลา โดยพิจารณาจากอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง ส่วนค่าสิทธิต้องรับรู้ตามเกณฑ์คงค้างซึ่งเป็นไปตามเนื้อหาของข้อตกลงที่เกี่ยวข้อง และเงินปันผล ต้องรับรู้เมื่อผู้ถือหุ้นมีสิทธิได้รับเงินปันผล

2.3.2 การเปิดเผยข้อมูล

กิจการต้องเปิดเผยข้อมูล เกี่ยวกับนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้ในการรับรู้รายได้ ซึ่งรวมถึงวิธีกำหนดขั้นความสำเร็จของรายการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ จำนวนรายได้ที่เป็นสาระสำคัญซึ่งรับรู้ระหว่างงวดตามประเภท เช่น การขายสินค้า การให้บริการ ดอกเบี้ยรับ ค่าสิทธิและเงินปันผล จำนวนรายได้ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการซึ่งรวมอยู่ในรายได้จากการขายสินค้า การให้บริการ ดอกเบี้ย ค่าสิทธิ เงินปันผล ต้องเปิดเผยรายการกำไรและรายการขาดทุนที่อาจเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นภายในและเหตุการณ์ภายหลังวันที่ในงบการเงิน ตัวอย่างเช่น ค่ารับประกันสินค้า ค่าชดเชยความเสียหาย ค่าปรับ หรือรายการขาดทุนอื่นที่อาจเกิดขึ้น เป็นต้น

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เรื่อง “ผลกระทบของการเลือกนโยบายการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการ : กรณีศึกษา บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)” ได้แก่

วิริยา วชิรจตุพงษ์ (2543) ได้ศึกษานโยบายการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลทางการบัญชี ของบริษัทในธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ภายใต้ “สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ” ในส่วนของ การรับรู้รายได้ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ รายได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ และรายได้จากการรับเหมาก่อสร้าง พบว่า รายได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ บริษัทส่วนใหญ่จะเลือกใช้การรับรู้รายได้ตามสัดส่วนงานที่ทำเสร็จโดยกำหนดขั้นความสำเร็จตามอัตราส่วนต้นทุน รองลงมาคือวิธีรับรู้รายได้ทั้งจำนวนเมื่องานเสร็จ ส่วนรายได้จาก

การรับเหมาก่อสร้างทุกบริษัทเลือกใช้การรับรู้รายได้ตามอัตราส่วนงานที่ทำเสร็จโดยกำหนดขั้นความสำเร็จและใช้วิธีอัตราส่วนต้นทุนและวิธีที่กำหนดโดยวิศวกร

กฤษณะ อัสวโศกปัญญา (2544) ได้ศึกษา นโยบายการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลทางบัญชีของบริษัทในกลุ่มธุรกิจเงินทุนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า นโยบายการบัญชีที่ทำการศึกษามีทางเลือกในการปฏิบัติได้หลายวิธี และผลของการปฏิบัติตามวิธีที่ต่างกัน ก็จะมีผลกระทบต่อความเหมาะสม ถูกต้อง และความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน การเปิดเผยนโยบายการบัญชีที่สำคัญเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 35 และแสดงไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ภายได้หัวข้อ “สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ” ซึ่งการเปิดเผยในส่วนนี้ขึ้นอยู่กับพิจารณาเลือกนโยบายการบัญชีที่สำคัญ ที่ผู้บริหารพิจารณาว่ามีความสำคัญต่อกลุ่มธุรกิจเพียงใด

แสงเพชร เจริญพานิช,สุณี รักเกียรติงาม,ณัฐกา เศรษฐ (2547) ได้ศึกษา การเลือกเปลี่ยนนโยบายการบัญชี กับการเลือกกำไรในงบการเงิน ผู้ศึกษาได้เปรียบเทียบกลุ่มบริษัทที่ศึกษาเป็น 2 กลุ่ม และจากการศึกษา พบว่า กลุ่มที่น่าจะมีแนวโน้มเพื่อการเลือกกำไรในงบการเงิน กับกลุ่มที่ไม่น่าจะมีแนวโน้มเพื่อการเลือกกำไรในงบการเงินนั้นมีสัดส่วนที่แตกต่างกันไม่มากนัก การเปลี่ยนนโยบายการบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยน่าจะมีแนวโน้มที่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการเลือกกำไรในงบการเงิน

เสาวลักษณ์ เนตรพวง (2548) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบมาตรฐานการบัญชีไทยกับนโยบายการบัญชีสินทรัพย์ถาวรของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค(กฟภ.) โดยมีการศึกษา มาตรฐานการบัญชีไทยฉบับที่ 32 เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ มีการพิจารณาว่า รายการนั้นจะให้ประโยชน์แก่กิจการในอนาคต และสามารถกำหนดราคาทุนได้อย่างน่าเชื่อถือ และพบว่า กฟภ. มีวิธีปฏิบัติทางการบัญชีทั้งที่สอดคล้องตามมาตรฐานการบัญชีไทย ได้แก่เรื่อง การรับรู้ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และที่ไม่สอดคล้องได้แก่เรื่อง การคำนวณดอกเบี้ยจ่ายเข้าเป็นต้นทุนของงานระหว่างก่อสร้าง ซึ่งมีวิธีการคำนวณและระยะเวลายังไม่ถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชีไทย

วัชร ปัญญาธิระ(2549) ศึกษา นโยบายการบัญชีภายใต้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 11,26 และ 30 ของบริษัทในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า จากการศึกษามาตรฐานฉบับที่ 11 เรื่องค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สงสัยจะสูญ มีการเปิดเผยข้อมูลด้วยมูลค่าลูกหนี้สุทธิ มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 26 เรื่อง การรับรู้รายได้ สำหรับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์พบว่า ใช้วิธีรับรู้ตามอัตราส่วนงานที่ทำเสร็จ แต่ไม่เปิดเผยมูลค่าซื้อ

ขายที่ทำสัญญาซื้อขายแล้ว ภาระผูกพันที่สำคัญ จำนวนลูกหนี้ที่หยุดรับรู้อยู่ได้ และมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 30 เรื่องผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ พบว่ามีการเปิดเผยและปฏิบัติครบถ้วนแล้ว

มะลิวัลย์ ชัยลาภยศ (2550) ได้ศึกษาการสำรวจผลของนโยบายการบัญชี ที่มีต่อความสามารถในการทำกำไร ของ บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ เกี่ยวกับเรื่องสินค้าคงเหลือ และ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ พบว่า การคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือจะเลือกใช้ 2 วิธี คือ วิธีเข้าก่อน-ออกก่อน และ วิธีถัวเฉลี่ยน้ำหนัก ส่วนใหญ่จะใช้วิธีถัวเฉลี่ยน้ำหนัก สำหรับรายการที่ดินอาคารและอุปกรณ์ ส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีราคาทุน มีเพียงบางส่วนที่ใช้วิธีตีราคาใหม่ ส่วนนโยบายการคิดค่าเสื่อมราคาส่วนใหญ่นี้จะใช้วิธีเส้นตรงและนโยบายการบันทึกต้นทุนการกู้ยืม ส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีการบันทึกดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเป็นต้นทุนของสินทรัพย์ ซึ่งผลของการสำรวจพบว่ากลุ่มที่เลือกใช้ใช้นโยบายการบัญชีดังกล่าวมีความสามารถในการทำกำไรในภาพรวมดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เลือกใช้ใช้นโยบายการบัญชีดังกล่าว

จากการศึกษา ผู้ศึกษามีความเห็นว่า การเลือกใช้ใช้นโยบายการบัญชี และการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของกิจการ จะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับนโยบายนั้นกระทบส่วนใดของรายได้หรือค่าใช้จ่ายใด เช่น การเลือกเฉลี่ยกำไรในงบการเงิน การรับรู้ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ การคำนวณดอกเบี้ยจ่ายเข้าเป็นต้นทุนของงานระหว่างก่อสร้าง รวมทั้งระยะเวลาในการคำนวณค่าเสื่อมราคา หนี้สงสัยจะสูญ และการหยุดรับรู้อยู่รายได้ เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาผลกระทบของการเลือกใช้นโยบายการบัญชี ที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการ : กรณีศึกษา บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อเขียนเป็นเอกสารทางวิชาการ

1.ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) ดังนี้คือ

- 1.1.1 เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารทางด้านบัญชี ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)
จำนวน 1 ท่าน
- 1.1.1 เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานทางด้านบัญชี ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)
จำนวน 18 ท่าน

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้นำประชากรตามข้อ 1.1 มาเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจงโดยเลือกจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและรับผิดชอบทางด้านบัญชี ได้แก่

- 1.2.1 เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารทางด้านบัญชี ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)
จำนวน 1 ท่าน
- 1.2.2 เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติงานทางด้านบัญชี ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) จำนวน
1 ท่าน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตามข้อ 1.2 ข้างต้น ประกอบข้อมูลทุติยภูมิ

2.1 แหล่งข้อมูล

2.1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ(Primary data) เป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับนโยบายการบัญชี ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตามข้อ 2.1 ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางบัญชี ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตามข้อ 1.2.2

2.1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้

- 1) มาตรฐานการบัญชี ของ สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ ฉบับรวมเล่ม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2546) เล่มที่ 1 และ 2 เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ
 - 1.1) มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 31 เรื่อง สินค้าคงเหลือ
 - 1.2) มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์
 - 1.3) มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 37 เรื่อง การรับรู้รายได้
- 2) รายงานทางการเงิน ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) ปี พ.ศ. 2549 สำหรับรอบระยะเวลาบัญชี 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2549 เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ
 - 2.1) ประวัติความเป็นมาของบริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)
 - 2.2) นโยบายการบัญชี ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)
- 3) รายงานการวิจัย และการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ
 - 3.1) การเลือกใช้นโยบายการบัญชีของกิจการ
 - 3.2) ผลกระทบจากการเลือกใช้นโยบายการบัญชีนั้นของกิจการ
- 4) ข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับ ผลกระทบของการเลือกนโยบายการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการ ได้แก่
 - 4.1) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ(ท.พ.ร.)
<http://www.opdc.go.th>
 - 4.2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
<http://www.kku.ac.th>
 - 4.3) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
<http://www.nrru.ac.th>

4.4) นักบัญชีคอตคอม

<http://www.nukbunchee.com>

2.2 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

2.2.1 สร้างแบบสัมภาษณ์ จำนวน ๒ ชุด ชุดที่ 1 เป็น แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับนโยบายการบัญชี เป็นการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารทางด้านบัญชีของ บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) และชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางบัญชี เป็นการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติงานทางด้านบัญชี ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)

2.2.2 นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม

2.2.3 ปรับแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2.4 ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของบริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) เพื่อทำการนัดหมายสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของบริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) ที่เกี่ยวข้องที่จะมาให้สัมภาษณ์ และ ดำเนินการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ โดยผู้ศึกษาได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ และประเด็นที่ศึกษาต้องการข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์(Descriptive Analysis Method) โดยพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และข้อมูลจากเอกสารที่รวบรวมมาประกอบกับกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้อง เพื่อมาวิเคราะห์หาข้อสรุปในประเด็นที่ศึกษา

4.ระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้า

ระยะเวลาศึกษาค้นคว้าตั้งแต่เดือน กรกฎาคม 2550 – ตุลาคม 2550

บทที่ 4

ผลการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายการบัญชีของบริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)

การศึกษา เรื่อง ผลกระทบของการเลือกนโยบายการบัญชี ที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการ : กรณีศึกษา บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) เป็นการศึกษา นโยบายการบัญชีเกี่ยวกับสินทรัพย์คงเหลือ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และการรับรู้รายได้ ของ บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) และ ศึกษาผลกระทบของการเลือกนโยบายการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงาน ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) ผู้ศึกษาได้แบ่งการนำเสนอผลการศึกษา ที่ได้รวบรวมจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของบริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)

ตอนที่ 3 นโยบายการบัญชี ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)

ตอนที่ 4 การปฏิบัติงานทางบัญชีของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ สรุปได้ดัง ตารางที่ 4.1

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เป็นเพศหญิง 1 คน เพศชาย 1 คน มีช่วงอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 1 ท่าน ระหว่าง 41- 50 ปี จำนวน 1 ท่าน มีประสบการณ์ทำงาน ตั้งแต่ 5-10 ปี จำนวน 1 ท่าน และตั้งแต่ 11-20 ปี จำนวน 1 ท่าน

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีตำแหน่งในหน่วยงานเป็นตำแหน่ง ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี จำนวน 1 ท่าน และ ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายบัญชี จำนวน 1 ท่าน

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
1. เพศ	
ชาย	1
หญิง	1
รวม	2
2. อายุ	
25-30 ปี	-
31-40 ปี	1
41-50 ปี	1
มากกว่า 50	-
รวม	2
3. ประสบการณ์ทำงาน	
5-10 ปี	1
11-20 ปี	1
21-30 ปี	-
มากกว่า 30 ปี	-
รวม	2
4. ตำแหน่งในหน่วยงาน	
ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี	1
หัวหน้าฝ่ายบัญชี	1
รวม	2

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของบริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)

ผลการศึกษา ข้อมูลทั่วไปของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) สรุปได้ดังนี้
บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่เลขที่ 1550 อาคารธณภูมิ ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ แขวงมักกะสัน เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร มีสาขารวม 2 แห่ง ดังนี้
สาขาที่ 1 เลขที่ 74/1 ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง เป็นเหมืองแร่ มีอาคารถาวร

สาขาที่ 2 เลขที่ - ตำบลท่าไม้ อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี เป็นลานเก็บสินค้าถ่านหินของบริษัทฯ ไม่มีอาคารถาวร

บริษัทฯ จดทะเบียนนิติบุคคล เลขที่ บมจ.152 เมื่อ 29 กรกฎาคม 2536 โดยมีทุน จดทะเบียนจำนวนเงิน 4,705,000,000.-บาท ออกและเรียกชำระเต็มมูลค่า 3,540,504,790.-บาท ผู้ถือหุ้นคนไทยประมาณร้อยละ 90 ผู้ถือหุ้นต่างชาติประมาณร้อยละ 10 มีลักษณะของการประกอบธุรกิจหลักคือ การทำเหมืองแร่ และได้ขยายเป็นการนำเข้าถ่านหิน และลงทุนในธุรกิจพลังงาน รวมทั้งเข้าไปดำเนินงานด้านเหมืองแร่ถ่านหินที่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย และขยายไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนรวมทั้งที่ประเทศเวียดนาม

ตอนที่ 3 นโยบายการบัญชี ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)

ผลการศึกษานโยบายการบัญชี ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) สรุปได้ดังนี้

3.1 การบันทึกราคาสินค้าคงเหลือ

สินค้านคงเหลือของบริษัทฯ คือถ่านหินลิกไนต์ จากการทำเหมืองแร่ลิกไนต์และจากการนำเข้า

1) ถ่านหินจากการทำเหมืองแร่ เป็นถ่านหินที่ทำการขุดได้ที่เหมืองแร่ LP2 ที่จังหวัดลำปางเมื่อผ่านกระบวนการขุดขนแร่ขึ้นมาจะทำการชั่งน้ำหนักและถือเป็นสินค้านคงเหลือและบันทึกราคาสินค้าจากราคาถั่วเฉลี่ยของปีก่อน เมื่อสิ้นเดือนจึงจะทำการปรับปรุง ด้วยต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงที่ทำให้ได้ถ่านหินนั้นมา เช่น ค่าเปิดหน้าดิน ค่าสัมปทานบัตร ค่าขนส่ง ค่าขุดขนแร่ เป็นต้น แล้วจึงนำไปจัดเก็บ ณ ลานเก็บถ่านหิน การบันทึกบัญชีของบริษัทฯ ใช้ระบบสินค้านคงเหลือต่อเนื่อง (perpetual) สินค้านคงเหลือที่ปรากฏจึงเป็นราคาตามบัญชี และอาจมีการทดสอบด้วยการคำนวณปริมาณจากถ่านหินที่กองอยู่โดยอาศัยการประมาณปริมาณด้วยการคาดการณ

และคุณด้วยราคาถัวเฉลี่ยของต้นทุนสินค้า ณ วันที่ตรวจนับจริง โดยไม่ได้มีการปรับลดผลต่างที่เกิดขึ้น

2) **ถ่านหินจากการนำเข้า** เนื่องจากถ่านหินภายในประเทศมีปริมาณลดลง บริษัทฯจึงได้เข้าไปร่วมลงทุนการทำเหมืองแร่ถ่านหินที่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศเวียดนาม และได้มีการนำเข้าถ่านหินเพื่อจำหน่ายในประเทศเพื่อรองรับถ่านหินที่เกิดจากการทำเหมืองแร่ที่มีปริมาณลดลง จะถือเป็นสินค้าของบริษัท เมื่อได้ผ่านพิธีการศุลกากรและเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัทฯ โดยจะบันทึกเป็นสินค้าด้วยราคาต้นทุนที่ซื้อมารวมรายจ่ายที่เกิดขึ้นเพื่อให้สินค้านั้นพร้อมขายได้

3) **ถ่านหินผสม** เป็นถ่านหินที่เกิดจากการผสมระหว่างถ่านหินที่ได้จากการนำเข้าและถ่านหินที่ได้จากการทำเหมืองแร่มาผสมกันตามอัตราส่วนที่ได้จากการคำนวณเพื่อให้ได้พลังเชื้อเพลิงตามที่ลูกค้าต้องการ จะบันทึกเป็นสินค้าด้วยราคาถัวเฉลี่ยตามอัตราส่วนของต้นทุนของถ่านหินแต่ละแหล่งนั้น

สินค้าคงเหลือของบริษัทฯ จะจัดเก็บโดยการกองไว้ที่บริเวณพื้นที่เหมืองและลานเก็บสินค้า ซึ่งมีพื้นดินต่างกัน กล่าวคือ บริเวณเหมืองแร่พื้นดินเป็นภูเขาเดิมและดินจะเป็นดินลูกรังมีความอ่อนตัวน้อยมาก แต่บริเวณลานเก็บสินค้าที่สาขาที่ 2 จังหวัดกาญจนบุรีจะมีความอ่อนตัวสินค้าบางส่วนจึงจมลงไปดิน

3.2 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

3.2.1 การรับรู้ที่ดินอาคารและอุปกรณ์

1) ที่ดิน บริษัทฯจะรับรู้สินทรัพย์ที่เป็นที่ดินด้วยราคาซื้อขายที่ซื้อมารวมด้วยค่าใช้จ่ายที่สามารถทำให้ที่ดินอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานนั้น เช่น ค่าปรับปรุงหน้าดิน เพื่อให้สามารถสร้างอาคารหรือติดตั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ เป็นต้น

2) อาคารและอุปกรณ์

2.1) อาคาร ต้นทุนที่จะถือเป็นอาคารนอกจากค่ารับเหมาก่อสร้างรวมวัสดุอุปกรณ์แล้ว ยังรวมรายการที่ทำให้เกิดเป็นตัวอาคาร และติดตั้งเป็นการถาวรในตัวอาคารด้วย เช่น ค่าการออกแบบอาคาร และภูมิทัศน์ ค่าบ่อบำบัดของเสีย เป็นต้น ซึ่งรายการเหล่านี้ไม่ได้รวมอยู่ในค่ารับเหมาก่อสร้าง

2.2) อุปกรณ์ ต้นทุนสำหรับอุปกรณ์จะรวมรายจ่ายที่ทำให้สินทรัพย์นั้นพร้อมใช้ เช่น ค่าติดตั้งคอมพิวเตอร์ ค่าติดตั้งเครื่องจักร เป็นต้น

3.2.2 การวัดมูลค่าเริ่มแรกของ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ บริษัทฯจะวัดมูลค่าเริ่มแรกของที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ด้วยต้นทุนที่รวมรายจ่ายที่เกิดขึ้นเพื่อให้สินทรัพย์นั้นพร้อมใช้งานได้

3.2.3 การแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ หากมีรายการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์เกิดขึ้นบริษัทฯ จะบันทึกผลต่างจากการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นกำไรขาดทุนจากการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์นั้น

3.2.4 รายจ่ายภายหลังการได้มาซึ่งสินทรัพย์ บริษัทฯจะทำการพิจารณาว่ารายจ่ายนั้นเป็นรายจ่ายฝ่ายทุนหรือเป็นค่าใช้จ่ายก่อน

3.2.5 การวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้มูลค่าเริ่มแรก หากมีรายการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นสาระสำคัญทำให้มูลค่าของสินทรัพย์เปลี่ยนไปอย่างมาก บริษัทฯ จะดำเนินการ ให้ผู้ประเมินอิสระภายนอกมาทำการประเมินรายการสินทรัพย์นั้น เพื่อกำหนดมูลค่าที่แท้จริงของ สินทรัพย์นั้นและบันทึกส่วนต่างเป็นส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์เพิ่มหรือขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์แล้วแต่กรณี

3.2.6 ค่าเสื่อมราคา การคำนวณค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ บริษัทฯ มีนโยบายการคิดค่าเสื่อมราคาโดยใช้วิธีเส้นตรง ตามอายุการใช้งาน โดยประมาณของสินทรัพย์ ยกเว้นที่ดิน ซึ่งมีอายุไม่จำกัด และกำหนดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ คือ ส่วนปรับปรุงที่ดิน อาคารและสิ่งปลูกสร้าง 20 ปี เครื่องจักร และอุปกรณ์โรงงาน กำหนดอายุตามสัญญาสัมปทานเหมือง 10 ปี เครื่องตกแต่ง 5 ปี เครื่องมือเครื่องใช้ 5 ปี รถยนต์ 5 ปี

3.2.7 การเลิกใช้และการจำหน่ายสินทรัพย์ เมื่อมีการเลิกใช้หรือจำหน่ายสินทรัพย์ บริษัทฯ จะเปรียบเทียบราคาตามบัญชี มูลค่ายุติธรรม และหาส่วนต่างเป็นขาดทุนจากการเลิกใช้ สำหรับการจำหน่าย จะนำราคาที่ยขายได้มาเปรียบเทียบกับ และหากำไรหรือขาดทุนจากการขายสินทรัพย์นั้น

3.2.8 การเปิดเผยข้อมูล บริษัทฯจะเปิดเผยข้อมูลที่มีสาระสำคัญ และส่งผลต่อการแสดงรายการในงบการเงินอย่างมีนัยสำคัญเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้เห็นข้อเท็จจริงเพื่อนำไปประกอบการตัดสินใจใช้งบการเงินนั้น

3.3 การรับรู้รายได้

3.3.1 การขายสินค้า บริษัทฯจะรับรู้รายได้จากการขายสินค้าเมื่อได้โอนกรรมสิทธิ์

ไปให้ผู้ซื้อแล้ว

3.3.2 การให้บริการ บริษัทฯจะรับรู้รายได้จากการให้บริการเมื่อการให้บริการสิ้นสุด หรือหากเป็นการให้บริการที่คาบเกี่ยวระหว่างงวดจะคำนวณตามสัดส่วนการให้บริการนั้น ถือเป็นรายได้ในงวดนั้นๆ

3.3.3 ดอกเบี้ยรับ และเงินปันผล บริษัทฯจะรับรู้รายได้ดอกเบี้ยตามระยะเวลาที่คำนวณได้ในแต่ละรอบบัญชี สำหรับเงินปันผลจะถือเป็นรายได้ เมื่อมีสิทธิได้รับเงินปันผลตามที่ผู้จ่ายได้ประกาศจ่ายเงินปันผล

3.3.4 การเปิดเผยข้อมูล บริษัทฯจะเปิดเผยข้อมูลที่มีสาระสำคัญ และส่งผลกระทบต่อแสดงรายการในงบการเงินอย่างมีนัยสำคัญเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้เห็นข้อเท็จจริงของรายได้ เช่น รายได้ค้างรับ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินนำไปประกอบการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

ตอนที่ 4 การปฏิบัติงานทางบัญชีของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)

ผลการศึกษา การปฏิบัติงานทางบัญชี ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) สรุปได้ดังนี้

4.1 การบันทึกราคาสินค้าคงเหลือ

4.1.1 ถ่านหินจากการทำเหมืองแร่ เมื่อนำถ่านหินที่ได้จากการทำเหมืองแร่ผ่านกระบวนการบดและซังน้ำหนักแล้วจะบันทึกรายการทางบัญชีเป็นต้นทุน ดังนี้

ถ่านหิน LP2	xx
ต้นทุน และค่าใช้จ่ายในการขุดขนแร่	xx

4.1.2 ถ่านหินจากการนำเข้า เมื่อได้รับเอกสารที่ผ่านพิธีการศุลกากรแล้ว จะนำมาบันทึกในสต็อกเป็นสินค้าคงเหลือ และบันทึกต้นทุนของสินค้านั้นด้วยราคาสินค้าที่ซื้อมาและค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการนำเข้าและขนส่งถึงสถานที่จัดเก็บถ่านหินเป็นต้นทุนของถ่านหินที่นำเข้าทั้งหมด จะบันทึกบัญชีดังนี้

ถ่านหินนำเข้า	xx
เจ้าหน้าที่ซื้อต่างประเทศ	xx
ค่าขนส่ง, ค่าธรรมเนียม, ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน	xx

4.1.3 ถ่านหินผสม เป็นถ่านหินที่เกิดจากการผสมระหว่างถ่านหินที่ได้จากการนำเข้าและถ่านหินที่ได้จากการทำเหมืองแร่มาผสมกันตามอัตราส่วนที่ได้จากการคำนวณเพื่อให้ได้พลังเชื้อเพลิงตามที่ลูกค้าต้องการ จะบันทึกราคาสินค้าด้วยราคาถัวเฉลี่ยตามอัตราส่วนของต้นทุนของถ่านหินแต่ละแหล่งนั้น

ถ่านหินผสม	xx
ถ่านหิน LP2	xx
ถ่านหินนำเข้า	xx

4.2 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

4.2.1 การรับรู้ที่ดินอาคารและอุปกรณ์

ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ประกอบด้วย

- 1) ที่ดิน
- 2) อาคารและอุปกรณ์
 - 2.1) อาคาร
 - 2.2) อุปกรณ์
 - 2.2.1) เครื่องจักร
 - 2.2.2) โปรแกรมคอมพิวเตอร์
 - 2.2.3) อุปกรณ์สำนักงาน(รวมเครื่องคอมพิวเตอร์)

ในทางบัญชีเมื่อมีการซื้อ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ดังกล่าว จะบันทึกมูลค่าของสินทรัพย์รวมค่าใช้จ่ายที่ทำให้สินทรัพย์นั้นพร้อมใช้งานหรือประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ โดยจะบันทึกรายการ ดังนี้

สินทรัพย์-ประเภทอื่นๆ	xx
เงินสดหรือเงินฝากธนาคาร	xx
ค่าติดตั้ง,ค่าทศรองเครื่องจักร,ค่าใช้จ่ายอื่น ที่เกี่ยวกับการให้สินทรัพย์นั้นพร้อมใช้งาน	xx

4.2.2 รายจ่ายภายหลังการได้มาซึ่งสินทรัพย์ บริษัท จะพิจารณาว่ารายจ่ายนั้นเป็นรายจ่ายฝ่ายทุน หรือเป็นค่าใช้จ่าย โดยพิจารณาจากประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่จะได้รับการเกิดรายการนั้น และบันทึกตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

4.2.3 ค่าเสื่อมราคา บริษัทฯมีการคิดค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์โดยวิธีเส้นตรง โดยถือตามอายุการใช้งานโดยประมาณ คือ อาคารและสิ่งปลูกสร้าง มีอายุการใช้งาน 20 ปี หรือคิดค่าเสื่อมราคาร้อยละ 5 ต่อปี เครื่องจักร และอุปกรณ์โรงงาน คิดตามสัญญาสัมปทานเหมือง มีอายุการใช้งาน 10 ปี หรือคิดค่าเสื่อมราคาร้อยละ 10 ต่อปี เครื่องตกแต่ง เครื่องมือเครื่องใช้ และรถยนต์ อายุการใช้งาน 5 ปี หรือคิดค่าเสื่อมราคาร้อยละ 20 ต่อปี สำหรับที่ดินไม่มีการคิดค่าเสื่อมราคา และบันทึกตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

4.2.4 การเลิกใช้และการจำหน่ายสินทรัพย์ ถ้ามีรายการเกี่ยวกับการเลิกใช้สินทรัพย์ หรือการจำหน่ายสินทรัพย์ บริษัทฯจะคำนึงถึงราคาตามบัญชีคงเหลือ เปรียบเทียบกับราคาที่กำหนดและมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ นั้น และบันทึกผลต่างเป็นกำไรขาดทุนจากการเลิกใช้หรือจำหน่ายสินทรัพย์ ตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

4.3 การรับรู้รายได้

4.3.1 การขายสินค้า รายได้จากการขายถ่านหิน บริษัทฯรับรู้รายได้เมื่อมีการส่งมอบสินค้าและกรรมสิทธิ์ได้โอนไปยังผู้ซื้อแล้วเป็นรายได้จากการขายถ่านหิน และบันทึกรายการทางบัญชีตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

4.3.2 การให้บริการ บริษัทฯรับรู้รายได้การให้บริการเป็นรายได้เมื่อได้ให้บริการแล้ว หรือตามสัดส่วนที่ได้ให้บริการในแต่ละงวดบัญชี และบันทึกรายการทางบัญชีตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

4.3.3 ดอกเบี้ยรับ และเงินปันผล

- 1) ดอกเบี้ยรับ จะรับรู้เป็นรายได้ตามสัดส่วนระยะเวลาที่ได้กู้ยืมในรอบบัญชีนั้น และคิดอัตราดอกเบี้ยจากต้นทุนบวกกำไรร้อยละ 20 และบันทึกรายการทางบัญชีตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป
- 2) เงินปันผลจะรับรู้เป็นรายได้เมื่อผู้จ่ายเงินปันผลได้แจ้งสิทธิได้รับเงินปันผลแล้วและบันทึกรายการทางบัญชีตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา ผลกระทบของการเลือกใช้นโยบายการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการ : กรณีศึกษา บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาการเลือกใช้นโยบายการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการบัญชี 3 ฉบับได้แก่ ฉบับที่ 31 เรื่อง สินค้าคงเหลือ ฉบับที่ 32 เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และฉบับที่ 37 เรื่อง การรับรู้รายได้ ซึ่งสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1.สรุปผลการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้เพื่อศึกษานโยบายการบัญชีเกี่ยวกับ สินค้าคงเหลือ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และการรับรู้รายได้ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) และเพื่อศึกษาผลกระทบของการเลือกนโยบายการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของ บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)

วิธีดำเนินการศึกษา เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อเขียนเป็นเอกสารทางวิชาการ โดย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติงานทางด้านบัญชีของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) และผู้ศึกษาได้เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากประชากรแบบ เฉพาะเจาะจง และใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น จำนวน 2 ชุด ชุดหนึ่งใช้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ระดับบริหาร อีกชุดหนึ่งใช้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติงานทางด้านบัญชี ประกอบกับการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เป็นเพศหญิง 1 คน เพศชาย 1 คน อายุระหว่าง 31-50 ปี มีประสบการณ์ทำงาน ระหว่าง 5-20 ปี มีตำแหน่งเป็น ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชีและหัวหน้าฝ่ายบัญชี บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร และมีสำนักงานสาขา 2 สาขา อยู่ที่ จังหวัดลำปาง และ ที่จังหวัดกาญจนบุรี มีทุนจดทะเบียน 4,705,000,000.- บาท และมีทุนจดทะเบียนที่เรียกและชำระแล้ว 3,540,504,790.- บาท มีผู้ถือหุ้นคนไทยร้อยละ 90 ต่างชาติร้อยละ 10 ประกอบธุรกิจหลักคือ ทำเหมืองแร่ และลงทุนในธุรกิจพลังงาน บริษัทฯ เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นโยบายการบัญชีเกี่ยวกับ สิ้นค้าคงเหลือ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และการรับรู้รายได้ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) สรุปได้ดังนี้

สิ้นค้าคงเหลือ บริษัทฯ มีนโยบายเกี่ยวกับ สิ้นค้าคงเหลือ ซึ่งประกอบด้วยถ่านหินจากการทำเหมืองแร่จะบันทึกราคาสิ้นค้าคงเหลือด้วยต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเพื่อให้ได้ถ่านหินนั้นมา ถ่านหินจากการนำเข้าใช้ต้นทุนซื้อรวมค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการได้ถ่านหินนั้นมา ถ่านหินผสมจะ บันทึกโดยใช้ราคาสิ้นค้าจากการทำเหมืองแร่และราคาถ่านหินจากการนำเข้ามาถัวเฉลี่ยตามสัดส่วนที่ผสมกันนั้นเป็นราคาสิ้นค้าคงเหลือของถ่านหินผสม และใช้ราคาที่ดินบัญชีเป็นราคาสิ้นค้าคงเหลือ และบริษัทฯบันทึกบัญชีด้วยวิธี Perpetual

ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ บริษัทฯ รับรู้สินทรัพย์ที่เป็นที่ดินด้วยราคาซื้อขายรวมค่าใช้จ่ายเพื่อให้ที่ดินพร้อมใช้งานได้ ส่วนอาคารและอุปกรณ์ บริษัทฯมีนโยบายดังนี้ บริษัทฯ จะรับรู้อาคารเป็นสินทรัพย์ด้วยค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างอาคารรวมรายการที่ทำให้เกิดเป็นตัวอาคารและรายการที่ได้ติดตั้งเป็นการถาวรในตัวอาคารด้วย เช่น ค่าออกแบบอาคาร การสร้างภูมิทัศน์ บ่อบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น สำหรับอุปกรณ์ บริษัทฯจะรับรู้ตามต้นทุนที่ซื้อมารวมรายการที่ทำให้สินทรัพย์นั้นพร้อมใช้งานได้

การรับรู้รายได้ กรณี การรับรู้รายได้ โดยเฉพาะดอกเบี้ยรับ เนื่องจาก ลูกหนี้ที่กู้ยืมเป็นบริษัทร่วมและบริษัทย่อย การกำหนดอัตราดอกเบี้ยระหว่างกัน ควรมีการคำนวณต้นทุนดอกเบี้ยรับด้วยมูลค่ายุติธรรมเพื่อให้เกิดรายได้ที่เหมาะสม ซึ่งในปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา บริษัทฯได้คิดดอกเบี้ยจากต้นทุนบวกกำไรร้อยละ 20

การปฏิบัติทางการบัญชี เกี่ยวกับ สิ้นค้าคงเหลือ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และการรับรู้รายได้ ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) สรุปได้ดังนี้

สิ้นค้าคงเหลือ บริษัทฯ บันทึกบัญชีด้วยวิธี Perpetual ถ่านหินที่ได้จากการทำเหมืองแร่จะบันทึกเป็นสิ้นค้าคงเหลือเบื้องต้นด้วยราคาที่ได้จากปริมาณแร่ที่ขุดได้คูณด้วยราคาต้นทุนมาตรฐานจากการถัวเฉลี่ยต้นทุนของรอบบัญชีก่อน เมื่อเกิดต้นทุนจริงจึงจะนำมาปรับปรุงเพื่อให้ต้นทุนสิ้นค้าที่แท้จริงและบันทึกเป็นสิ้นค้าคงเหลือ ถ่านหินจากการนำเข้าจะบันทึกสิ้นค้าคงเหลือด้วยต้นทุนที่ซื้อมาและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเพื่อให้ได้สิ้นค้าพร้อมขาย สำหรับถ่านหินผสมจะบันทึกด้วยราคาถัวเฉลี่ยของต้นทุนถ่านหินที่ได้จากการทำเหมืองแร่และถ่านหินจากการนำเข้า สิ้นค้าคงเหลือที่แสดงจึงเป็นสิ้นค้าคงเหลือตามการบันทึกบัญชี

ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ บริษัทฯ บันทึกบัญชีตามมูลค่าที่ได้จ่ายไปเพื่อให้ได้สินทรัพย์นั้นมาและรวมค่าใช้จ่ายเพื่อให้สินทรัพย์นั้นพร้อมใช้ได้

การรับรู้รายได้ บริษัทฯ มีรายได้ส่วนใหญ่คือ การขายถ่านหิน และการให้บริการรายได้จากการขายถ่านหิน บริษัทฯ จะรับรู้เป็นรายได้เมื่อได้มีการโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนที่สำคัญในการเป็นเจ้าของให้แก่ผู้ซื้อ สำหรับรายได้ค่าบริการ บริษัทฯ จะรับรู้เป็นรายได้เมื่อการบริการสิ้นสุด หรือตามสัดส่วนการให้บริการที่เป็นงวดๆ นั้น

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาผลกระทบของการเลือกนโยบายการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการ : กรณีศึกษา บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) จะเห็นว่าบริษัทฯ ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่ให้เลือกปฏิบัติได้ และปฏิบัติตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป เพียงแต่การเลือกใช้นโยบายการบัญชีบางกรณีทำให้ผลการดำเนินงานของบริษัทเปลี่ยนแปลงไปจากข้อเท็จจริง สรุปได้ดังนี้

สินค้ำคงเหลือ การบันทึกบัญชีสินค้ำคงเหลือของบริษัทฯ อาจจะไม่สะท้อนข้อเท็จจริง เนื่องจากสินค้ำคงเหลือของบริษัทฯ ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป แต่การที่บริษัทฯ คิดต้นทุนสินค้ำคงเหลือโดยใช้ต้นทุนสินค้ำคงเหลือตามรายการที่บันทึกในบัญชีนั้น มีข้อสังเกตว่าสินค้ำคงเหลือจำนวนหนึ่งที่กองเก็บสต็อกไว้และมีการทับถมกัน ด้วยน้ำหนักของถ่านหินย่อมทำให้เกิดการกดและจมลงไปในพื้นที่ บริษัทฯ ควรได้มีการคำนวณมูลค่ายุติธรรม เพื่อให้สินค้ำคงเหลือได้แสดงด้วยราคาคงเหลือที่เป็นจริงมากที่สุด กล่าวคือสินค้ำที่จมอยู่ในดินยังไม่อยู่ในสภาพพร้อมขาย หากจะถือเป็นสินค้ำคงเหลือจะต้องอยู่ในสภาพพร้อมขายซึ่งย่อมมีต้นทุนเพิ่มขึ้นกว่าที่ได้บันทึกไว้ เช่น ค่าขุดถ่านหินจากพื้นดิน ค่าล้างทำความสะอาดเพื่อนำสิ่งสกปรกและดินออกไป จึงทำให้ไม่ได้สะท้อนถึงข้อเท็จจริงของต้นทุนที่ต้องเกิดขึ้นเพิ่มเติมเพื่อให้เป็นสินค้ำพร้อมขาย อันเกิดจากวิธีการจัดเก็บสินค้ำคงเหลือดังกล่าว จึงทำให้สินค้ำคงเหลือแสดงต้นทุนต่ำกว่าความเป็นจริง ทำให้ผลการดำเนินงานมีกำไรสูงกว่าที่ควรจะเป็น

ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ บริษัทฯ มีการคิดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์บางรายการโดยใช้อายุการใช้งานตามประมาณการ ซึ่งไม่สอดคล้องกับอายุสัมปทาน กล่าวคือใช้อายุการใช้งานยาวนานกว่าอายุสัมปทานบัตร ทำให้บริษัทฯ คิดค่าเสื่อมราคาต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ทำให้ผลการดำเนินงานมีกำไรสูงกว่าที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคำนวณค่าเสื่อมราคาของส่วน

ปรับปรุงที่ดิน อาคารและสิ่งปลูกสร้าง ที่ตั้งอยู่บริเวณเหมืองแร่ ซึ่งบริษัทฯ ไม่ได้คำนวณอายุการใช้งาน ตามอายุที่ระบุในสัญญาสัมปทานเหมืองแร่ต่างๆ ที่ เมื่อสัญญาสัมปทานสิ้นสุดบริษัทฯ ต้องรื้อถอน อาคารและสิ่งปลูกสร้างพร้อมทั้งต้องปรับสภาพให้มีความเหมาะสมเพื่อส่งคืนให้ส่วนราชการต่อไป ซึ่งต่างจากการคำนวณค่าเสื่อมราคาของเครื่องจักร และอุปกรณ์โรงงาน ที่บริษัทฯ ก็ต้องรื้อถอนเครื่องจักรและอุปกรณ์โรงงานเมื่อสิ้นสุดสัญญาสัมปทานเช่นเดียวกัน แต่กรณีค่าเสื่อมราคาของเครื่องจักรและอุปกรณ์โรงงานบริษัทฯ ได้คำนวณตามอายุสัญญาสัมปทานเหมือง ในขณะที่ส่วนปรับปรุงที่ดิน อาคารและสิ่งปลูกสร้างบริษัทฯ ไม่ใช่อายุการใช้งานตามสัญญาสัมปทานแต่ไปใช้อายุการใช้งานตามประมาณการ ซึ่งจะเห็นได้ว่าบริษัทฯ มีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคำนวณค่าเสื่อมราคาไม่เหมือนกันสำหรับรายการที่มีอายุสัมปทานบัตร โดยบางรายการคำนวณค่าเสื่อมราคาโดยใช้อายุสัมปทานบัตรบางรายการก็ไม่ใช่อายุสัมปทานบัตร ซึ่งผู้ศึกษามีความเห็นว่าการมีแนวปฏิบัติเดียวกันคือ ใช้อายุสัมปทานบัตร เพราะบริษัทฯ ต้องรื้อถอนสินทรัพย์และเพื่อมิให้ค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนของส่วนปรับปรุงที่ดิน อาคารและสิ่งปลูกสร้างในปีที่สิ้นสุดสัญญาสัมปทานมีจำนวนเงินสูงเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน ๆ

การรับรู้รายได้ กรณีการรับรู้รายได้จากการให้กู้ยืม การให้กู้ยืมส่วนใหญ่ของบริษัท เป็นการให้กู้ยืมแก่บริษัทย่อยและบริษัทร่วม หากมีการกำหนดค่าตอบแทนในรูปของอัตราดอกเบี้ยในเชิงเศรษฐกิจที่เหมาะสมแล้ว แต่ไม่มีหลักประกันในการให้กู้ยืม น่าจะเกิดความเสี่ยงแก่บริษัทได้และเป็นการปฏิบัติที่เหมาะสมเพียงพอหรือไม่ บริษัทควรได้พิจารณาหรือแสดงไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินสำหรับการรับรู้รายได้จากการให้กู้ยืมแม้ว่าในปัจจุบันบริษัทได้มีการคิดดอกเบี้ยจากการให้บริษัทย่อยและบริษัทร่วมกู้ยืมเงินบวกด้วยกำไรตามเชิงเศรษฐกิจแล้ว แต่การกู้ยืมดังกล่าวไม่มีหลักประกันในการกู้ยืมตามปกติทั่วไปดังกล่าวข้างต้น บริษัทฯ ควรจะได้มีการชี้แจงเหตุผลและแสดงไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินถึงเหตุผลที่ไม่มีหลักประกันการกู้ยืมดังกล่าว แม้ว่าจะเป็นบริษัทร่วมระหว่างกันก็ตาม

บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีไทยอย่างเคร่งครัด เพื่อให้บริการเงินแสดงถึงฐานะการเงิน และความสามารถในการดำเนินงานของกิจการได้อย่างน่าเชื่อถือ โดยการตีราคาสินค้าคงเหลือ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ การรับรู้รายได้ มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการแสดงฐานะการเงินของกิจการ เนื่องจากมีมูลค่าสูง การเลือกใช้นโยบายบัญชีจึงมีผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงิน ซึ่งมาตรฐานการบัญชีไทยเปิดโอกาสให้เลือกปฏิบัติได้หลายทางเลือก แต่ละทางเลือกจะส่งผลกระทบต่องบการเงินที่แตกต่างกันไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. **ผู้บริหาร** ควรเลือกนโยบายการบัญชีที่สะท้อนสภาพเศรษฐกิจที่แท้จริงของกิจการ เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับทราบถึงผลการดำเนินงานที่แท้จริงของกิจการ
2. **ผู้ใช้งบการเงิน** ควรตระหนักถึงผลของการเลือกนโยบายการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการ ดังนั้นก่อนนำงบการเงินไปใช้ตัดสินใจลงทุน ผู้ใช้งบการเงินจึงควรอ่านหมายเหตุประกอบงบการเงินเพื่อให้ทราบถึงนโยบายการบัญชีที่บริษัทฯ ใช้ เพื่อนำไปประกอบการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของกิจการซึ่งจะช่วยให้สามารถตัดสินใจทางการเงินได้อย่างรอบคอบและดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษานโยบายการบัญชีด้านอื่นๆ ที่มีต่อผลการดำเนินงาน ของบริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) เช่น มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 40 การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน เป็นต้น
2. ควรศึกษามาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 31 เรื่อง สินค้าคงเหลือ ฉบับที่ 32 เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ฉบับที่ 37 เรื่อง การรับรู้รายได้ ที่มีต่อผลการดำเนินงานของบริษัทอื่นๆ ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

บรรณานุกรม

- บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน) รายงานทางการเงิน(ประจำปี 2547-2549)
- พยอม สิงห์เสน่ห์ (2548) “การบัญชีชั้นสูง 2” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชวนพิมพ์
- สภาวิชาชีพการบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ “มาตรฐานการบัญชี ไทย ฉบับรวมเล่ม” เล่มที่ 1,2 (ปรับปรุงพ.ศ. 2546)
- อังครัตน์ เจริญจิรวัดน์ (2546) “สรุปมาตรฐานการบัญชีไทย” กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายสื่อสิ่งพิมพ์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- นักบัญชีคอทคอม(online) จาก “มาตรฐานการบัญชี”
แหล่งที่มา : <http://www.nukbunchee.com>
(เข้าถึงวันที่ 5 พฤศจิกายน 2550)
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น(online) “วัตถุประสงค์การจัดทำบัญชี”
แหล่งที่มา : <http://www.kku.ac.th>
(เข้าถึงวันที่ 5 พฤศจิกายน 2550)
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา(online) “ผลการดำเนินงาน”
แหล่งที่มา <http://www.nrru.ac.th>
(เข้าถึงวันที่ 5 พฤศจิกายน 2550)
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ(ก.พ.ร.)(online) “นโยบายบัญชี”
แหล่งที่มา <http://www.opdc.go.th>
(เข้าถึง วันที่ 5 พฤศจิกายน 2550)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

โครงสร้างกลุ่ม บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)

ภาคผนวก ข

สรุปงบการเงิน ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)

สำหรับรอบระยะเวลาบัญชี 1 มกราคม 2547 – 31 ธันวาคม 2549

งบการเงิน งบดุล

อยู่ใน Excell

งบการเงิน งบดุล

อยู่ใน Excell

งบกำไรขาดทุน

อยู่ใน Excell

งบค่าใช้จ่าย

อยู่ใน Excell

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ ของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับนโยบายการบัญชี
แบบสัมภาษณ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ผลกระทบของการเลือกนโยบายการ
บัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการ : กรณีศึกษา บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ หญิง ชาย
2. อายุ 25-30 ปี 31-40 ปี 41 – 50 ปี
 มากกว่า 50 ปี
3. ประสบการณ์ทำงาน (รวมทั้งหมดที่เริ่มทำงาน)
 5-10 ปี 11-20 ปี 21 – 30 ปี
 มากกว่า 30 ปี
4. ตำแหน่งของท่านใน บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)
 ตำแหน่ง.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของบริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)

สำนักงานใหญ่ ตั้งอยู่เลขที่.

.....
.....

2.1. มีสาขารวม สาขา ตั้งอยู่ที่

1. เลขที่

2. เลขที่

2.2. บริษัทฯจดทะเบียนนิติบุคคลเลขที่ เมื่อ

โดยมีทุนจดทะเบียน จำนวนเงิน

บาท
ออกและเรียกชำระเต็มมูลค่าจำนวนเงิน

บาท

ผู้ถือหุ้นคนไทย ร้อยละ.....

ผู้ถือหุ้นต่างชาติ ร้อยละ.....

2.3. ลักษณะของการประกอบธุรกิจ

.....
.....

ส่วนที่ 3 นโยบายการบัญชีของ บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)

3.1 สินค้าคงเหลือ

3.1.1 ถ่านหินจากการทำเหมืองแร่

.....
.....
.....

3.1.2 ถ่านหินจากการนำเข้า

.....
.....
.....

3.1.3 ถ่านหินผสม

.....
.....
.....

3.2.ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

3.2.1 การรับรู้ที่ดินอาคารและอุปกรณ์

ที่ดิน

.....
.....
.....

อาคารและอุปกรณ์

อาคาร

.....
.....
.....

อุปกรณ์

.....
.....
.....

3.2.2 การวัดมูลค่าเริ่มแรกของ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ บริษัทฯปฏิบัติอย่างไร

.....
.....
.....

3.2.3 การแลกเปลี่ยนสินทรัพย์

.....
.....
.....

3.2.4 รายจ่ายภายหลังการได้มาซึ่งสินทรัพย์

.....
.....
.....

3.2.5 การวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้มูลค่าเริ่มแรก

.....
.....
.....

3.2.6 ค่าเสื่อมราคา

.....
.....
.....

3.2.7 การทบทวนอายุการใช้งาน

.....
.....
.....

3.2.8 การทบทวนวิธีการคิดค่าเสื่อมราคา

.....
.....
.....

3.2.9 การเลิกใช้และการจำหน่ายทรัพย์สิน

.....
.....
.....

3.2.10.การเปิดเผยข้อมูล

.....
.....
.....

3.3.การรับรู้รายได้

3.3.1 การขายสินค้า

.....
.....
.....

3.3.2 การให้บริการ

.....
.....
.....

3.3.3 ดอกเบี้ยรับ ค่าสิทธิและเงินปันผล

.....
.....
.....

3.3.4 การเปิดเผยข้อมูล

.....
.....
.....

แบบสัมภาษณ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางบัญชี

แบบสัมภาษณ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ผลกระทบของการเลือกนโยบายการบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการ : กรณีศึกษา บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.เพศ หญิง ชาย
- 2.อายุ 25-30 ปี 31-40 ปี 41 – 50 ปี
 มากกว่า 50 ปี
- 3.ประสบการณ์ทำงาน (รวมทั้งหมดที่เริ่มทำงาน)
- 5-10 ปี 11-20 ปี 21 – 30 ปี
 มากกว่า 30 ปี
- 4.ตำแหน่งของท่านใน บริษัท บ้านปู จำกัด(มหาชน)
 ตำแหน่ง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของบริษัท บ้านปู จำกัด

สำนักงานใหญ่ ตั้งอยู่ที่.....

2.4. มีสาขา รวม สาขา ตั้งอยู่ที่

1. เลขที่ ตำบล อำเภอ

2. เลขที่ ตำบล อำเภอ .

2.5. บริษัทจดทะเบียนนิติบุคคลเลข..... เมื่อ โดยมีทุนจด

ทะเบียน จำนวนเงิน.....บาท ออกและเรียกชำระเต็มมูลค่า

จำนวนเงิน.....บาท

ผู้ถือหุ้นคนไทย ร้อยละ.....

ผู้ถือหุ้นต่างชาติ ร้อยละ.....

ส่วนที่ 3 บริษัทฯมี การปฏิบัติทางการบัญชี เกี่ยวกับ การบันทึกราคาสินค้าคงเหลือ อาคาร และอุปกรณ์ การรับรู้รายได้ อย่างไร

3.1.การบันทึกราคาสินค้าคงเหลือ

3.1.1 ถ่านหินจากการทำเหมืองแร่

เมื่อนำถ่านที่ได้จากการขุดบรทุกขึ้นมาซึ่งก่อนเข้าเครื่องบด จะบันทึกบัญชี โดย

.....
.....
.....

3.1.2 ถ่านหินจากการนำเข้า

เมื่อได้รับเอกสารการนำเข้า ซึ่งจะปรากฏน้ำหนัก ราคาต่อหน่วย และค่าใช้จ่ายในการนำเข้า บริษัทฯจะเริ่มบันทึกบัญชี เมื่อไร และทำการบันทึกบัญชี โดย

.....
.....
.....

3.1.3 ถ่านหินผสม

เมื่อมีการนำถ่านหินจากการทำเหมืองแร่ และถ่านหินจากการนำเข้ามาผสมกัน เพื่อให้ได้คุณภาพตามที่ลูกค้าต้องการ บริษัทฯ จะทำการบันทึกบัญชีโดย

.....
.....
.....

3.2.ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

3.2.1 การรับรู้ที่ดินอาคารและอุปกรณ์

ที่ดิน

เมื่อมีการซื้อ การวางมัดจำ และค่าใช้จ่ายที่เกิดก่อนการโอนกรรมสิทธิ์ จะ
ทำการบันทึกบัญชีโดย

.....
.....
.....

อาคารและอุปกรณ์

อาคาร

เมื่อมีการก่อสร้างอาคารขึ้นเอง ซึ่งต้องมีสัญญาการก่อสร้าง การบันทึกบัญชีจะ
บันทึกรายการที่เกิดขึ้นจากการก่อสร้างอาคาร โดย

.....
.....
.....

และเมื่อสิ้นรอบบัญชี บริษัทฯมีการพิจารณาเกี่ยวกับดอกเบี้ยที่เกิดจากงานระหว่าง
ก่อสร้าง และจะบันทึกดอกเบี้ยจ่ายดังกล่าว โดย

.....
.....
.....

อุปกรณ์

1).เครื่องจักร

.....
.....
.....

2).โปรแกรมคอมพิวเตอร์

.....
.....
.....

3).อุปกรณ์สำนักงาน (รวมเครื่องคอมพิวเตอร์)

.....
.....
.....

3.2.2 รายจ่ายภายหลังการได้มาซึ่งสินทรัพย์

ถ้าเป็นรายจ่ายฝ่ายทุนจะบันทึกโดย

.....
.....
.....

ถ้าเป็นค่าใช้จ่ายระหว่างงวด

.....
.....
.....

3.2.3 ค่าเสื่อมราคา

เมื่อได้คำนวณค่าเสื่อมราคา จะบันทึกบัญชีโดย

.....
.....
.....

3.2.4.การเลิกใช้และการจำหน่ายทรัพย์สิน

เมื่อมีการเลิกใช้ หรือ จำหน่ายทรัพย์สิน และบันทึกบัญชีโดย

.....
.....
.....

3.3 การรับรู้รายได้

3.3.1 การขายสินค้า

เมื่อส่งมอบสินค้า

.....
.....
.....

เมื่อรับชำระเงิน

.....
.....
.....

3.3.2 การให้บริการ

เมื่อได้ให้บริการและการให้บริการระหว่างงวดกรณีการบริการไม่เสร็จสิ้น
ภายในงวดบัญชีนั้น) บริษัทจะบันทึกบัญชีโดย

.....
.....
.....

3.3.3 ดอกเบี้ยรับ ค่าสิทธิและเงินปันผล

ดอกเบี้ยรับ และเงินปันผลจะบันทึกบัญชีโดย

.....
.....
.....

ภาคผนวก ง

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบแบบสัมภาษณ์

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบแบบสัมภาษณ์

1.ดร.สาธิต ผ่องชัยญา

วุฒิการศึกษา

บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด
สหราชอาณาจักร

ตำแหน่ง

เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี 7๖ กรมสรรพากร

2.คุณน้อมจิตต์ เนื่องจำนงค์

วุฒิการศึกษา

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตำแหน่ง

เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี 7๖ กรมสรรพากร

3.คุณวิภาวดี วงศ์ศิริกุล

วุฒิการศึกษา

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยชวลิตกุล

ตำแหน่ง

เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี 6๖ กรมสรรพากร

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวกรรณิการ์ สุวรรณแพร์
วัน เดือน ปี	16 กรกฎาคม 2501
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี บธ.บ.(การบัญชี) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
สถานที่ทำงาน	กรมสรรพากร กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี